TRÄNGAREN

TIDNING FÖR TRÄNGREGEMENTET OCH KAMRATFÖRENINGARNA | 40 KR | JULI 2008

Rätt riktning

Chefen pekar ut vägen
på sid 3

BRA UTBILDNING – trots mindre resurser

LOGISTIKSKOLAN I MEDVIND

SAMARBETE SVERIGE–NORGE

NBG – EN UTMANING FÖR ALLA

UTLAND – ABU DHABI

KAMRATFÖRENINGARNA

Bäste läsare!

Jag vill tacka för de positiva mail, telefonsamtal och kommentarer som jag fått efter utgivningen av Trängaren i höstas. Nu gäller det att även i fortsättningen åstadkomma en intressant tidning som erbjuder något för alla. Här är du en viktig länk. Jag tar gärna emot förslag på vad du vill att vi ska skriva om i tidningen och givetvis även underlag till artiklar.

Den tidning som du nu håller i din hand har inget speciellt tema, men innehåller många intressanta delar. Svårigheten denna gång har inte varit att hitta uppslag till artiklar, utan snarare att de som har skrivit har gjort det med en mycket hög ambition. Det har lett till att jag blivit tvungen att be vissa artikelförfattare att korta ner texten för att inte få en tidning tjock som en bok.

I förra numret skrev Artur Szulc om vattenförsörjning. Nu har han tillsammans med lt Mikael Olofsson satt sig in i hur övergången från invasionsförsvar till insatsförsvar har förändrat förutsättningarna för livsmedelstjänsten (s. 15). Citatet ur filmen Svensson, Svensson "Är magen glad är människan glad", äger nog sin riktighet.

Från utlandet får vi en rapport från Otto von Krusenstierna, som tillbringat de senaste två åren i en "bunker" i London (s. 19). Nyutnämnde kaptenen Gustaf Wettergren berättar om sin tid i Abu Dhabi (s. 20).

Regementschefen Mats Ström har vid flera tillfällen under våren nämnt det fördjupade samarbetet med Norge. På s. 14 skriver chefen för Utvecklingsenheten, övlt Kenneth Mattsson om hur arbetet fortskrider. Hans kollega på avdelningen, mj JoakimGrahn, väver in samarbetet i ett sammanhang när han ganska ingående beskriver tanken med Logbat 09 på s. 10 och 11.

Redaktörsspalten

Kamratföreningarna har bidragit med många artiklar, både från dåtid och nutid. När det gäller vår historia vill jag ta tillfället att slå ett slag för Garnisonsmuseet som har öppnat igen efter ombyggnad och renovering. Nu är museet större både till yta och innehåll. Bland annat finns Nationella Trängmuseet som är särskilt intressant för alla före detta och nuvarande trängare.

Jag hoppas att du får en stunds avkoppling och trevlig läsning och önskar samtidigt en skön sommar. Nästa nummer av Trängaren beräknas komma ut i januari 2009.

Eva Nilsson
Redaktör

INNEHÅLL

3 CHEFEN HAR ORDET
4 PERSONALNYHETER
EN SJÖMAN HAR GÅTT ILAND
5 BATALJONSCHEFEN SUMMERAR
6 BRA UTBILDNING – TROTS MINDRE RESURSER
8 NBG 08 – EN UTMANING FÖR ALLA
10 LOGISTIKBATALJON 09
12 MATERIEL-NYTT
13 SPECIALISTOFFICER
14 SAMARBETE SVERIGE – NORGE
15 "ÄR MAGEN GLAD, ÄR MÄNNISKAN GLAD"
16 LOGISTIKSKOLAN
17 IN MEMORIAM
18 HÖGRE RESERVOFFICERSUTBILDNING
19 UTLAND – FÖRBINDELSEOFFICER
20 UTLAND – MOVCON I ABU DHABI
21 MEDARBETARE SKRIVER MILITÄRHISTORIA
22 REGEMENTETS DAG
23 IDROTT & FRISKVÅRD
24 T1 KAMRATFÖRENING
30 TRÄNGREGEMENTETS OCH KUNGLIG GÖTA TRÄNGREGEMENTES KAMRATFÖRENING
37 T3 KAMRATFÖRENING
43 T4 KAMRATFÖRENING
47 FÖRSVARETS TRÄNGKLUBB
48 MUSEET ÅTERINVIGT

TRÄNGAREN
TRÄNGAREN UTKOMMER MED 2 NUMMER/ÅR. UPPLAGA 4 000 EX

Adress: Trängregementet, Box 602, 541 29 Skövde
Redaktör: Eva Nilsson, 0500-46 51 52, eva.nilsson@mil.se
Ansvarig utgivare: Regementschef Mats Ström
Original: Meiro. **Tryck:** NRS tryckeri.
Omslagsbild: Transportledningsassistent Jonas Edvardsson. Foto: Jonas Pettersson, LogS.

Tidningen kan också läsas på **www.trangreg.mil.se**

Chefen har ordet

TRÄNGARE!
Att gå från invasionsförsvar till insatsförsvar är nu en realitet. Försvarsberedningen har lämnat sitt betänkande till Regeringen och det finns en politisk samstämmighet i beredningen. Vi skall leverera operativ effekt i form av insatsberedda förmågor till pågående insatser och upprätthålla beredskap inom ramen för internationell krishantering. Det innebär att vi måste ha en fast grund att stå på i form av adekvata utbildningsplattformar, erfaren personal och utrustning.

Sedan 2004 har TrängR utvecklats från en utbildningsplattform för värnpliktsutbildning av Arméns underhållsförband till Försvarets plattform för utveckling, utbildning och beredskapshållning av personal och insatsförband inom förbandsanknuten logistik och kommunikationstjänst. TrängR har förbandsansvaret för FM kvarvarande logistik-, kommunikations- och sjukvårdsförband. Vi svarar också för utveckling och utbildning av trafiksäkerhet och motortjänst inom försvaret. Verksamheten är under stark utveckling efter att ha legat i träda under flera år. Förbandsanknuten logistik har nu, med all rätt, kommit i centrum för insatsverksamheten, främst beroende på FM förändrade tyngdpunkt mot internationella insatser.

Det är därför viktigt att TrängR får fortsätta verksamheten i Skövde, för att i närtid kunna leverera erforderlig utbildning och insatsförmåga istället för att omlokalisera till annan ort, med påföljande behov av investeringar m.m. Vidare säkerställs att den personella kompetensen kvarstannar vid TrängR och inom försvaret. Utan erfaren och kompetent personal nedgår förmågan drastiskt att leverera effekt till insatsorganisationen. Uppbyggnad av personell kompetens tar flera år i anspråk och just nu har vi därtill inget tidsmässigt spelrum att tillgå. Det bör också noteras att investeringar i form av byggnationer tar förhållandevis lång tid från beslut till användande. Flera av de investeringsbeslut som togs vid 2004 års försvarsbeslut är antingen inte färdigställda eller ligger fortfarande på projekteringsstadiet. Här utgör Motorskolans nya lokaler ett slående exempel.

Vi måste hantera våra tilldelade pengar med respekt. Därför anser jag att huvuddelen av FM verksamhetsmedel bör avsättas för att möjliggöra insatseffekt och inte ätas upp av avbetalningar för onödiga nybyggnationer. Min uppfattning är att Skövde garnison sammantaget har mycket goda förutsättningar för utbildnings- och övningsverksamhet inom markarenan, oavsett förbandstyp. Klustret K3, P4, MSS, F7 och FMLOG möjliggör att TrängR kan genomföra en rationell och kostnadseffektiv utbildnings- och beredskapsverksamhet, – *att kunna understödja väpnad strid oavsett konfliktnivå, såväl nationellt som internationellt.*

Trots de ekonomiskt kärva tiderna pågår ändå en intensiv verksamhet vid regementet. Under våren har grundutbildningen påbörjats av 22.Logistikbataljonen. Soldaterna är mycket seriösa och professionella i sitt arbete. De värnpliktiga uttrycker sin uppskattning över befälen vid regementet. Två positiva erkännanden som värmer en regementschef.

Förrådsställningen av 21.Logistikbataljonen har genomförts. Förbandet har varit aktivt i snart två år och har gjort ett mycket förtjänstfullt arbete. Ett stort tack till bataljonschefen övlt Mikael Dahlin, hans officerare och personal för utfört arbete. Knappt hälften av den kontrakterade personalen övergår nu till tjänst vid olika befintliga missioner i utlandsstyrkan och övriga blir åter civila.

Logistikskolan har examinerat sina första officerselever. Vi har utbildat blivande kaptener och sergeanter till Försvarsmaktens olika förband med ett mer än godtagbart resultat. Inför nästa år kommer utbildningarna vid Logistik- och Motorskolan att intensifieras och öka i omfattning. Efterfrågan på skolans kursutbud är stort.

Planering och utveckling inför verksamhetsåret 2009 är igångsatt. Verksamheten blir av förklarliga skäl inriktat mot Battlegroup 11, där TrängR har ett stort utbildningsansvar, med bland annat ansvar för logistik- och sjukvårdsförband.

Jag upplever att det finns en dämpad oro bland personalen för Försvarsmaktens framtid och den egna framtida arbetssituationen vid förbandet. Det är oomtvistat att fokuseringen på internationella insatser har inneburit att logistiken har kommit in i "det operativa finrummet". Internationella gemensamma operationer ställer stora krav på en väl fungerande logistik och kommunikationstjänst. Hur vi löser uppgifterna vid olika insatser kan variera men officerskompetensen inom vårt område krävs nu i allra högsta grad. Vi äger den efterfrågade kompetens som krävs. Vi behövs nu och även i framtiden! Min bedömning är att regementet har en klar och tydlig roll i framtidens insatta insatsförsvar. Däremot kommer Försvarsmaktens grundorganisation att förändras. Hur detta slutligen påverkar regementet på kort och lång sikt är för närvarande oklart.

Sammantaget kan vi se framtiden an med positiva förtecken för våra funktioner och vårt förband. Vi är på väg i rätt riktning och på sikt kommer vi att nå vår vision – *ett av Europas ledande militära logistikcentra.*

Jag tillönskar alla Trängare och läsare av denna tidning en varm och skön sommar och en härlig och avkopplande semester!

Regementschefen

Personalnyheter

Nit och redlighet

Under året mottager följande personer NOR för 30 års statlig tjänst:

Lt Göran Thornér **Lt Gunnar Sikå**
Lt Magnus Jonsson **Kn Jan Kvarforth**
Mj Håkan Forsberg **Mj Håkan Loft**
Mj Tore Fries **Mj Roger Jilderskog**

Mj Håkan Forsberg mottog NOR vid ceremoni på Camp Northern Light. Foto: PIO FS 15 Maria Dupont.

Utlandstjänst

Under 2008 kommer följande personer att tjänstgöra/ha tjänstgjort i Utlandsstyrkan:

AFGHANISTAN: Lt Tomas Niska, Lt Jonas Rick, Lt Maria Lackner, Lt Jonathan Hollkko, Kn Anders Eriksson, Kn Lina Andersson, Kn Dennis Löfvenborg, Kn Tomas Kilström, Kn Jan-Erik Lindblad, Kn Mats Svensson, Mj Håkan Forsberg, Mj Peter Antonson
KOSOVO: Lt Johan Gustafsson, Lt Per Larsson, Kn Fritz Löf
TCHAD: Lt Mattias Palmér, Kn Stefan Höglander, ROKn Jan Jacobsson

Utnämningar

SO/SERGEANT: Christoffer Svensson, David Lundberg, Erik Grek.
RO/LÖJTNANT: Niclas Anneling.
KAPTEN: Fredrik Svahn, Lars-Erik Lindblad, Gustaf Wettergren, Carl Hagman.

MAJOR: Karin Malmsten, Michael Lerjéus, Freddy Jönsson (RO), Dennis Gouranius (RO).
ÖVERSTELÖJTNANT: Torbjörn Friberg, Stefan Järkeborn, Christer Mårtensson.

En sjöman har gått iland

TEXT: SVEN HEDRÉN

I september 2007 kontaktade jag marinens personalsektion i högkvarteret för att försöka få reda på var jag skulle arbeta efter årsskiftet. Beskedet var att jag var överförd till Flygvapnet och erbjöds en befattning i Armén (!).

"Vad kan du tänka dig?" var frågan som ställdes av min nya personalhandläggare. "Skulle ställföreträdare på något förband vara tänkbart?"

Mitt svar var ja och när Trängregementet, med överste Mats Ström som chef, kom på tal svarade jag genast: "Ja tack!"

Den 7 januari anmälde jag mig för chefen och kände mig genast välkommen eftersom min ankomst var förberedd, vilket inte alltid är fallet inom FM.

Under mina första månader vid Trängregementet har jag mötts av personal från alla kategorier på ett mycket professionellt och trevligt sätt.

Mina arbetsuppgifter, förutom det dagliga arbetet, inriktas mot några projekt. Ett av dem är harmoniseringen av regementets organisation med syfte att skapa en organisation som är anpassad efter dagens och framtidens krav. Detta kommer att innebära förändringar inom Staben, Utvecklingsenheten, Logistikskolan samt inom MOVCON-funktionen.

Ett annat projekt är luftburen försörjning, ett koncept som ger oss ytterligare en dimension och möjlighet att stödja förbanden.

Att komma till ett förband med "armérötter" har varit en mycket positiv upplevelse samtidigt som jag upplever att trängregementet varit "styvmoderligt behandlat" av HKV, vilket inneburit att vissa "hukar sig". Visst är det svåra tider i FM men det gäller att hitta det positiva och jobba med det, se möjligheterna, vilket jag anser att ni gör. Ni är mycket professionella och bör rakryggat stå för regementet samt fortsätta vara de föredömen som jag anser att ni är.

Tack för ert mottagande av mig. ■

Bataljonschefen summerar

TEXT: ANN-KATRIN ERIKSSON | FOTO: BERNDT WENNEBRINK

Kompanierna som under 2008 utbildas vid Trängregementet kommer att tillhöra 22.Logistikbataljonen och 2.Movconplutonen. Under detta år utbildas huvuddelarna av Ledningskompaniet och ett logistikkompani samt hela Movconplutonen.

Bataljonschefen Ann-Katrin Eriksson framför bataljonen vid uppställning på Regementets dag.

Bataljonen (22. Logbat och Movcon) har också fått känna av det svåra ekonomiska läget inom Försvarsmakten. En stor ekonomisk medvetenhet har infunnit sig även på plutonsnivå. Vi har fått dra ned på kostnader för övningar och ammunition, vilket kommer att påverka våra målsättningar. Soldaterna kommer att avsluta sin utbildning cirka en månad tidigare än vanligt.

Utbildningsåret började egentligen redan i höstas då drygt 300 blivande värnpliktiga valde att frivilligt delta vid vår informationsdag en lördag i november. Många tog också chansen att tillbringa fredagsnatten på logement. På lördagen fick de blivande värnpliktiga en chans att se logementen, personlig materiel och en del fordon. Dagen innehöll också information från kompanicheferna samt ett enklare fyspass.

I år var det första gången på många år som vi hade en stor inryckning i januari/februari. Vi var en del befäl som trodde att många av soldaterna skulle få det svårt med kyla. Men vädrets makter var med oss, hösten varade ända till påskveckan då befäl och soldater var lediga.

Inryckningsveckorna avlöpte precis som vanligt med många genomgångar, mycket exercis och vapentjänst.

Soldaterna fortsatte sedan under fältvaneveckan med grundläggande utbildning avseende förläggning och skydd. Kompanierna nyttjade möjligheten att öva över helgen och fick på så sätt fler dygn så att soldaterna fick lite mer fältvana. 5. kompaniet fick också tillfälle att öva snabb omgruppering på grund av en storm som drog in över övningsterrängen. Förläggningsplatsen S Klagstorp såg ut som om någon lekt plockepinn med träden. Kompaniet hade tur och ingen kom till skada.

Efter fältvaneveckorna fortsatte utbildningen med grundläggande soldatutbildning (GSU). Det var många hektiska veckor innan befattningsutbildningen började.

Kompanierna har också hunnit med kompaniövning 1, som avslutades med bataljonchefens utbildningskontroll. Utbildningskontrollen var en kontroll av att soldaterna nått anbefalld utbildningsnivå och inte en tävling mellan plutoner/grupper. Jag är mycket nöjd med soldaternas och befälens prestationer.

Nu är utbildningen inne i nästa fas; befattningsutbildning. Soldater har varit i Enköping, Halmstad och Göteborg på olika centraliserade utbildningar, samtidig som vi här i Skövde utbildat de andra i deras facktjänst.

Termin 1 avslutades med kompaniövning 2 som genomfördes i Skaraborg och Värmland innan vi alla fick åka hem på en välbehövlig sommarledighet. ■

Bra utbildning – tro

Till utbildningsåret 2008 skedde några stora förändringar, bland annat gjordes organisationen om till att endast omfatta

Kompanicheferna Stefan Karlsson (t.v.) och Stef

Vilka är de största skillnaderna i organisationen jämfört med tidigare år?

– Att vi nu har två stora kompanier istället för som tidigare tre, fyra eller fem mindre har framförallt inneburit en ökning av personaltjänst för oss som är chefer, berättar Sahlström. Det är till exempel fler värnpliktsärenden än tidigare. RBS-samtal (Resurs-Behov-Stöd) tillsammans med kurator, värnpliktshandläggare med flera, har tidigare legat på plutonchefera, men det gör de inte längre. Också antalet officerare har ökat från tidigare cirka 20 per kompani till över 30 personer, och det betyder också ett personalansvar för fler människor.

För att i möjligaste mån leda de två kompanierna, finns det två ställföreträdare på varje kompani.

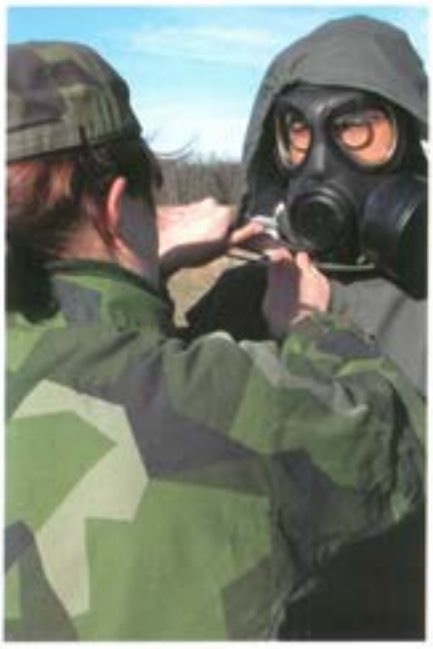
– Det är bra, tycker Karlsson. Uppgifterna fördelas på dem och vidare ut på plutonerna.

Vad kompanicheferna väljer att lägga ut på sina ställföreträdare är upp till dem. På Karlsborg kompani är det en av ställföreträdarna som sköter ekonomin, medan Stefan Karlsson har valt att sköta den biten själv.

Märker soldaterna att organisationen är förändrad?

– Nej, det gör de inte, menar Sahlström. Officerarna är så kunniga och rutinerade så de löser uppgifterna på ett bra sätt under rådande förhållanden. Soldaterna har ju heller inget att jämföra med, så för dem är det inget konstigt med två stora kompanier.

Försvarsmakten har ju stora ekonomiska problem som självklart har drabbat förbanden. Hur märker ni av det ute på kompanierna?

– Vi får rätta munnen efter matsäcken som alla andra och ekonomin medger inte att vi gör något extra. Vi driver runt verksamheten med de pengar vi har, säger Karlsson. Det gäller också att ha noggrann uppföljning av vad pengarna används till så att det inte drar iväg. Det finns inget spelrum längre. Om kostnaderna för någon pluton drar iväg så påverkar det kompaniets verksamhet omedelbart.

– Konkret så har det bland annat inneburit färre antal övningar och ingen slutövning, tillägger Sahlström. Det genomförs heller inga större övningar för att öva Movcon och sjukvård. Jag märker det också på att utbildningstiden är kortare än vanligt. Hos mig utbildas bara specialplutoner, och där har vissa tidigare gjort tio eller tolv måna-

ts mindre resurser

TEXT & FOTO: EVA NILSSON

två kompanier. Chef för Karlsborg kompani är major Stefan Sahlström och för Alfhem kompani major Stefan Karlsson.

Sahlström är nöjda med hur utbildningen bedrivs.

ders värnplikt. Nu ska vi komprimera utbildningen på nio månader, vilket är vad som blir kvar efter ledigheter och annat.

Hur är det med materieltillgången?

– Vi har fått viss del av vår tilltänkta materiel, säger Sahlström. Nu vet vi att vi också kommer att få delar av den materiel som använts i NBG. Vår situation är dock bättre än på 5. komp, men den är inte bra.

– Vi har stort behov av kvalificerad logistikmateriel, berättar Karlsson. Den finns bara i ganska liten omfattning i Försvarsmakten, och den materiel som finns används i Utlandsstyrkan och NBG. Gammal materiel är utgallrad, förstörd eller bortskänkt, så det finns ingen ersättning för den materiel vi behöver, t ex fordon, kyl- och fryscontainrar, vattenreningsutrustning och drivmedelsmateriel. Det är ingen fara än så länge, men när vi går in i befattningsutbildningen måste materielen finnas.

Idag utbildas de värnpliktiga inte bara för nationellt försvar. Samma krav ställs på dem som på soldaterna som tjänstgör i utlandsstyrkan.

– Soldaterna kommer att ha tillräcklig utbildning för att vara rekryteringsbara till Utlandsstyrkan, säger Sahlström. Missionsanpassad utbildning kommer att ge dem det de behöver för en specifik mission. Peacekeeping övas inte vid Trängregementet under termin 1 och 2.

Har ni någon önskelista?

– Jag skulle önska tydligare besked från Högkvarteret och att de lever upp till sin värdegrund, säger Sahlström direkt. Försvarsmakten har inte hittat former och rutiner för hur man ska jobba. Jag skulle också önska att man från ledningens sida vågade stå för vad man gör, att vi skulle slippa "strutsmentaliteten".

Stefan Karlsson tillägger:

– Jag önskar mig arbetsro på regementet för att få fullgöra saker och rätt utrustning till rätt enhet, det skulle underlätta vårt arbete.

Kompanicheferna avslutar med att ge beröm till befäl och soldater:

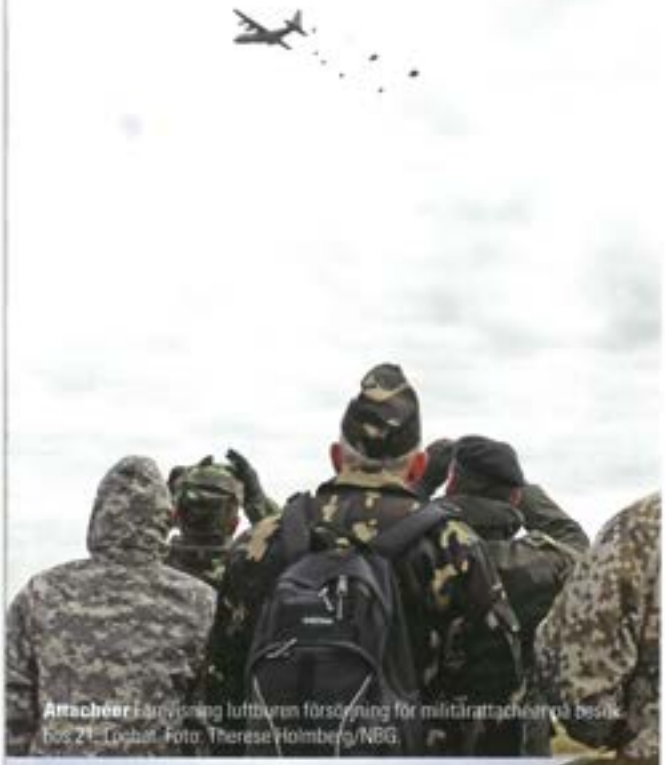
– Soldater och plutonsbefäl ska ha beröm! Ledarskapet på enheten är bra och soldaterna är nöjda med sina befäl. Ju mer vi kompanichefer har att göra, desto mer får plutoncheferna hantera. De sköter dock utbildningen på ett utmärkt sätt! ■

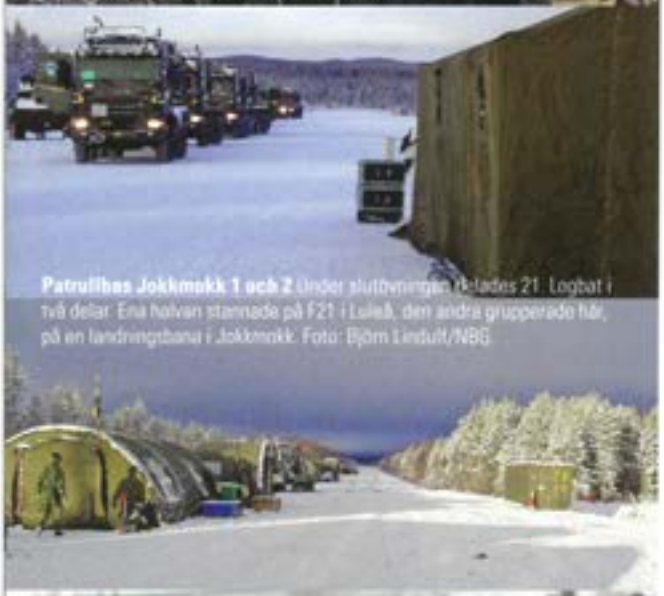
- FAKTA -

KARLSBORG KOMPANI: Kompaniet har i år till huvuduppgift att utbilda 220 värnpliktiga till ett ledningskompani. Kompaniet är ett understödjande kompani som tillser att logistikbataljonen får den hjälp de behöver främst vad gäller ledning och kommunikationstjänst samt sjukvård.

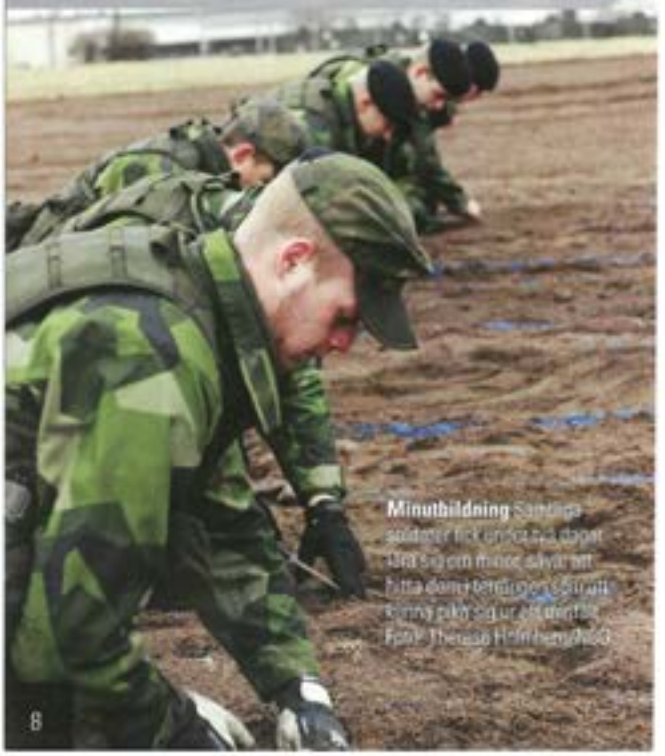
ALFHEM KOMPANI: Kompaniet har i år till huvuduppgift att utbilda 250 värnpliktiga till ett Logistikkompani. Kompaniet är ett understödjande kompani som tillser att förbanden får den hjälp de behöver avseende förnödenhetsförsörjning. Kompaniet har också egen förmåga för eskort.

Attachéer i avlösning luftburen försörjning för militärattachéerna på besök hos 21. Logbat. Foto: Therese Holmberg/NBG.

Patrullbas Jokkmokk 1 och 2 Under slutövningen delades 21. Logbat i två delar. Ena hälften stannade på F21 i Luleå, den andra grupperade här, på en landningsbana i Jokkmokk. Foto: Björn Lindahl/NBG.

Minutbildning Samtliga soldater fick en fotbeskrivning. Det är en minor såväl att hitta dem i terrängen som att undvika att trampa på sig ur det dolda. Foto: Therese Holmberg/NBG.

NBG – en utman

NBG 08 och 21. Logistikbataljonens arbete präglades av problem med såväl materiel som personalbrist. Men också av en vilja att gå framåt och bana väg för kommande stridsgrupper. När 21. Logbat gick av sin beredskap var det med vetenskapen om att trots att det varit tufft, så var vi först. Aldrig tidigare hade Sverige haft en logistikbataljon med 10 dagars beredskap.

Direkt efter inryck i juli 2007 började vakansrekryteringen. Fram till jul ryckte det in ett 80-tal soldater, som alla ville vara med i den första nordiska stridsgruppen. Det var dock inte lika enkelt att få bukt med materielproblemen. 21. Logbat(+) valde att öva ändå. I början av oktober övade bataljonen tillsammans tre veckor i Villingsberg. Det regnade i princip hela tiden, men det spelade mindre roll då kockarna överträffade allas förväntningar. Aldrig har soldater ätit så bra mat i ett dike.

Två veckor senare var det dags för övningen Thunder Strike, en övning som samlade alla NBG-enheter i Skaraborg. Logistikbataljonen övade upprättande av logistikbas och grupperade i en avlång och något oskyddad gruppering på Hasslösa flygbas. Spelet från övningsledningen var mycket intensivt. Under loppet av 36 timmar hann bataljonen med att få tre soldater skjutna av krypskyttar, få besök av fem tidningar och en tv-station (varav endast två spelade), bli påskjutna av okänd fiende samt ett upplopp vid gaten. Efteråt var soldaterna trötta och staben om möjligt ännu tröttare.

Logistikbataljonen(+) hann dock bara ladda om batterierna i en vecka innan det var dags för den stora finalen på höstens övningar – Slutövningen i Jokkmokk och Boden. 21. Logbat delades i två delar och några tappra själar grupperade på en glashal landningsbana i Jokkmokk, långt ifrån resten av förbandet. Resterande del av enheten satt tryggt inbäddad på F 21 i Luleå. Bataljonschef Mikael Dahlin tyckte efteråt att övningen varit verklighetstrogen.

–Slutövningen var på många sätt en stor utmaning. Vi jobbade

08
ing för alla

TEXT: THERESE HOLMBERG, PIO 21. LOGISTIKBATALJONEN

med delat förband, det var svår väderlek och vi fick nya och annorlunda uppgifter – med andra ord vad som kan förväntas vid en insats, säger han.

1 januari började soldaterna stå i beredskap men utbildningen skulle inte sluta där, något som Mikael Dahlin betonar var mycket viktigt.

– Att stå i beredskap ställer krav och förbandets viktigaste resurs, soldaten, måste kontinuerligt övas och tränas för att kunna agera i alla situationer, säger han.

Kapten Gedeck byggde värmekammare i D-hallen och utbildade samtliga soldater i SERE B – konsten att överleva i tropiskt och ökenklimat. Samtliga soldater utbildades också i frågor rörande gender (genusperspektiv), min-hot, mediehantering, döden, ROE (roles of engagement), ledningssystem, peace-keeping, peppar-spray och mycket mer.

Pepparspray Den kanske mest plågsamma utbildningen under året – pepparspray. Här blir Elin Gustavsson sprayad av sina kamrater. Foto: Erik Lindén/NBG

Vi hann också med ett antal besök under våren. Bland annat av försvarsattachéer från hela världen som fick möjlighet att se Logistikbataljonen(+) både på marken och i luften.

Under året har ledorden "Expeditionary mindset" används flitigt. Att vara beredd på allt och kunna anpassa sig har varit kanske den viktigaste egenskapen för en NBG-soldat, så också för soldaterna på 21. Logbat.

– Året med 21. Logistikbataljonen(+) har varit en utmaning för alla i förbandet såväl soldater som befäl. Erfarenheterna vi har dragit tar vi nu med oss in i framtiden och till kommande insatser, säger Mikael Dahlin.

Snart sätts BG 11 upp, och trots att det är lika viktigt för de nästkommande logistik-soldaterna att bryta ny mark, så finns det nu, tack vare 21. Logbat, i alla fall en liten stig att vandra på.

- FAKTA -

21. Logbat+ bestod av en logistikenhet, Movcon och Kirurgitroppen (KI). Totalt tjänstgjorda 375 soldater i styrkan och alla utom KI utbildades till huvuddel vid TrängR.

Viddering Victor Ahlqvist vidderar en full och bråkig figur under bataljonen[illegible] Foto: Therese Holmberg/NBG

Självskydd Soldater ur [illegible] räker illa ut när de försöker gripa [illegible] en misstänkt krigsförbrytare. Foto: Therese Holmberg/NBG.

Förevisning [illegible] under anhörigdagen på Hässlö. Flygbas fick[illegible] [illegible] Foto: Therese Holmberg/NBG

ThunderStrike Robin Pettersson levererar sjukvårdsstöd på Hässlö flygbas. Foto: Therese Holmberg/NBG

Logistikbataljon 09

TEXT: MJ JOAKIM GRAHN, STF C UTVE FOTO: MATS LAGGAR, FÖRSVARETS BILDBYRÅ

Logistikbataljonen är ett förband i Insatsorganisation 09 (IO 09). Den minnesgode erinrar sig att det senaste förbandsbyggandet innan org 09 var org 04 och Brigadunderhållsbataljon (Briguhbat) 2004. Vad blev det då av den organisationen?

Övade, prövade och använde vi förbanden i org 2004 i Försvarsmaktens insatser?

Jadå, vi övade och prövade åtminstone halv bataljon och ja, vi gjorde insatser nationellt vid svåra påfrestningar på samhället. Dock var Briguhbat 04 en organisation med ett viktig fokus; att i sin helhet understödja brigadens anfall mot en, över Svea rikes landgräns, framryckande fiende. Eftersom endast 15 år förflöt mellan Berlinmurens fall och org 04 är väl inte det så konstigt, men nu är det andra tider och nya operativa ramvillkor.

De styrande dokumenten, bl a Försvarsmaktens utvecklingsplan och de direktiv som givits för våra förbands utveckling är tydliga när det gäller att:

› internationella insatser är uppgiften som förbanden dimensioneras mot

› förbandskonstruktionerna måste vara efterfrågade, d v s möjliga och troliga att sätta in i insats utomlands

› förbanden måste vara mångsidiga (vilket inte nödvändigtvis innebär optimala) och därmed kunna användas inom ett brett spektra av konflikt- och hotmiljöer

› Försvarsmakten skall ha råd att bl a rekrytera, materielförsörja, utbilda, sätta in och omsätta förbandet i utrikes insats, uthålligt över tiden.

Logistikbataljonens uppgifter, organisation, materiel och personella sammansättning skall således ses i ett sammanhang där den mest sannolika insatsen kommer att ske med delar av bataljonen, sammansatta efter behoven i ett eller flera operationsområden.

Ett sådant operationsområde ligger med stor sannolikhet inte på svenskt territorium, utan det understöd förbandet skall leverera lämnas inom ramen för en internationell säkerhetsskapande operation, i samverkan med förband från andra nationer.

Förbandets organisation skall medge en differentierad beredskapssättning mellan de ingående delarna, där t ex ett logistikkompani skall kunna lösa av ett redan insatt dito som genomfört sin tid i insatsområdet.

Efterfrågat i det nära perspektivet - Battlegroup 2011 (BG 11) - är bl a logistikledningsförmåga inom ramen för bataljonsstab med betjäningsförband och ett allsidigt logistikkompani. Det är därför viktigt att dessa förmågor och förbandstyper står att återfinna inom logistikbataljonen i insatsorganisationen. Detta medger att förbanden kan tas ur denna och sättas in i skarpa insatser. Tanken är att gå ifrån metoden att skapa ett helt nytt förband för varje insats till förmån för att faktiskt använda den insatsorganisation vi har. Det är ju på det hela taget en ganska sund idé.

Genom att fortsatt ta höjd för bataljonsledning inom logistiken bör vi också kunna upprätthålla vår del av en tillräcklig kompetens för det som beskrivs som "Förmåga III" i Försvarsmaktens utvecklingsplan: att efter allvarlig och varaktig försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av riksdag och regering, utveckla förmågan att möta militära operationer som hotar Sveriges fred och säkerhet.

Man ska "aldrig säga aldrig" har någon sagt, och det är nog alldeles rätt.

Logistikbataljonen är utvecklad för att kunna leda alla funktioner inom logistikområdet.

I bataljonens grundorganisation återfinns logistikförmågor som logistikledning, transportresurser, förnödenhetshantering, förrådshållning, egen försörjning och hälso/sjukvård samt trafiktjänst. Bataljonen är ett ramverk i så motto att ytterligare resurser skall tillföras inom logistikområdet.

För att kunna understödja en faktisk förbandsmassa krävs ytterligare förband inom teknisk tjänst och hälso-/sjukvård. Dessa förband underställs regelmässigt logistikbataljonschefen. Resursen som underställs är optimerad mot kravet på understöd i insatsen. Vid underställande av grupp och plutonsenheter återfinns logistikstödet för dessa förband inom logistikbataljonens organisation och de underställs normalt logistikkompanichefen. Vid behov av att underställa kompanienhet organiseras dessa regelmässigt som förband direkt underställda logistikbataljonschefen och detta kräver normalt att de medför eget logistikstöd och ledningsresurser för egen nivå.

Förbandets storlek och sammansättning under insats kommer att variera över tid och helt säkert se olika ut initialt jämfört med under en etablerad insats.

NATIONELLT OCH INTERNATIONELLT

Logistiken beskrivs nationellt i två nivåer; bakre samt främre nivå. I internationella sammanhang sker för vår del en anpassning till den indelning av logistiken som gäller för aktuell insats under EU, NATO eller FN. Vi är i en

brytningstid där Försvarsmakten inte i alla stycken har satt ned foten och bestämt vilken terminologi som ska gälla. Det innebär att vi åtminstone för stunden måste klara av att hantera hela vidden från välkänd nationell begreppsflora till internationella termer, ibland gränsande till hieroglyfer. Det må väl å andra sidan vara hänt, för det skall väl göra ont när knoppar brister?

INSATS

En insats kan indelas i olika faser/skeden som t ex deployering, sustainment och redeployering. Logistikförbandets roll vid deployering kan bland annat vara att svara för hanteringsutrustning och omhändertagande av materiel vid ankomst till den strategiska terminalen, d v s området dit materielen anländer efter den operativa/strategiska transporten. Huvuduppgiften finns i sustainmentskedet då logistikförbandet svarar för hela understödet till insatsförbanden samt transport av förnödenheter från t ex National Support Element (NSE) till egen gruppering. Vid redeployering är logistikförbandet insatsens transport- och hanteringsresurs då kravet på understöd minskar efter hand.

INSATSFAS	FOKUS	KOMMENTARER
Mounting phase Uppbyggnadsfas	Analys av behov av mtrl och personal, förbandsbyggnad	Nationellt: "mobilisering"
Stand-by phase Beredskapsfas	Utbildning och transportplanering. Logistikplanering, rekognosering	Logistikberedningar sker före och under insats, syftande till att klarlägga förbandens behov och möjliggöra en effektiv disponering av logistikresurserna.
Deployment phase Tilltransport **RSOM** Etableringsfas	Hanteringskapacitet vid APOD/SPOD tidigt på plats APOD= Airport of disembarkment SPOD=Seeport of disembarkment Transporter av fordon, materiel och förnödenheter	Strategisk/operativ transport Centraliserad ledning, decentraliserat genomförande Vid internationell insats tillkommer en mer omfattande transport-dokumentation samt gränspassager
Sustainment phase Genomförande/Understödsfas	Förnödenhetsförsörjning, Hälso- och sjukvård, Teknisk tjänst, Kommunikationstjänst	Genomförande av logistik på "stridsfältet" genom en kombination av metoder, t ex logistikbasuppträdande, framåtriktat understöd, luftburen försörjning
Redeployment phase Återtransport	Transporter och hanteringskapacitet	
Reorganisation phase/ Phase out Reorganisationsfas/ Avveckling	Dokumentation och "Lessons learned", av- och utveckling av personal och materiel	

Tabell utvisande exempel på logistikförbandets roller i olika faser/skeden vid en insats.

TILL SIST

Det arbete som nu ligger nära framför oss inom förbandsutvecklingsprocessen är:

› Slutföra IO 09 genom kontroll och eventuell revidering av PTOEM (Preliminär Taktisk Organisatorisk Ekonomisk Målsättning) till TOEM med därtill hörande kvalitetsgranskning av behovssättningen av personal och materiel

› Inleda arbetet med IO 12 och BG 2011 i tät samverkan med förband ur snart sagt hela Försvarsmakten.

Allt utvecklingsarbete är beroende av konstruktiva förslag och idéer för att syresätta framtagandet av nya förband och metoder.

I den processen är ni alla välkomna att bidra! ■

Materiel-nytt

TEXT: ARTUR SZULC | FOTO: UTVE & FMV

Bärgningsterrängbil 20T/27TM 8x8

Förmågan att bärga/omhänderta fastkörda eller trasiga fordon är väsentlig av flera olika skäl, bl a för att undvika förluster eller att transportvägar blockeras. Våra internationella insatsförband, som har begränsat med fordon, kan med andra ord inte vara utan denna kapacitet.

Ett insatsförband som Nordic battlegroup har en varierad fordonspark, som den äldre bärgningsterrängbil 20 inte klarade av att omhändertaga. Därför tog Försvarsmakten fram en ersättare, bärgningsterrängbil 20/27. Denna bärgare har en bredare förmåga och så är den min- och splitterskyddad, vilket gör den lämplig för internationella insatser.

Bärgningsterrängbil 20/27 klarar av att dra en släpvagn på 37 ton eller en släpkärra på 17 ton. Den kan också bärga – lyfta upp på bogsersticka – i stort sett alla vanliga civila lastbilar och bussar. Min- och splitterskyddad lastbil 8x8 samt pansarterrängbil 97 eller 203 hör också till de fordon som denna bärgare kan undsätta.

- FAKTA -

Motor: Scania, 6-cylindrig, 309 kW (420hk)
Tjänstevikt, totalt: 25 620 kg

BÄRGNINGSPÅBYGGNAD
Huvudvinsch: Sepson, med högsta kapacitet på 20 ton. Linans längd är 60 m
Sidovinsch: Sepson, två stycken, med högsta kapacitet på 10 ton. 60 m lina
Utskjutsbom: Lyftkapacitet på 20 ton
Lastkran: Palfinger, kapacitet 27 tonmeter
Självbärgningsvinsch: Sepson
Övrig utrustning: Mindäck, splitterskydd, dragkrok, backkamera med mera

Teleskoplastare

Försvarsmaktens nya redskapsbärare, Merlo P70.10, är en universalmaskin som kombinerar kompakta mått med styrka och mångsidighet. På lyftarmen kan olika redskap monteras, som personkorg eller skopa. Att den kallas för teleskoplastare kommer av att lyftaggregatet ersatts av en teleskopisk lyftarm med lång räckvidd. Lastaren kan till exempel användas som en vanlig truck som flyttar olika sorters gods upp och ner. Fördelen är att teleskoplastaren kan hantera exempelvis pallar längst inne i en container.

Användningsområdena är många och teleskoplastaren klarar huvuddelen av arbetsuppgifterna inom logistiken. En annan väsentlig fördel med Merlo P70.10 är att motorn är lättåtkomlig och därför enkel att underhålla. Sist men inte minst ryms denna lastare i ett Herkulesplan.

Utrustning som är inköpt:
- Lastgafflar för lastpall
- Lastgafflar för container
- Planeringsskopa
- Personlyftkorg

(Utöver dessa redskap finns det möjligheter att anskaffa till exempel jordborr eller lyftvinsch.)

- FAKTA -

Längd: 5,34 m
Bredd: 2,34 m
Höjd: 2,44 m
Vikt: 10 500 kg
Motor: 4-cylindrig Perkins Euro 2, turbodiesel på 101 hästkrafter, allhjulsdrift
Maxhastighet: 40 km/h
Lyftarmens maximala räckvidd (höjd): 9,55 m
Lyftarmens maximala räckvidd framåt: 5,5 m
Lyftkapacitet: Varierar mellan 2000 kg och 7200 kg

Drivmedelsmateriel

Försvarsmakten har att följa svensk lagstiftning vid internationella insatser. Sättet att förvara stora volymer av drivmedel uppfyller inte dessa bestämmelser. Detta påpekas regelbundet vid de inspektioner som utförs av drivmedelsinspektörerna inom Försvarsmakten. Den materiel och de fordon som används är inte godkända för annat än tillfällig uppställning och distribution av drivmedel och får inte utgöra grunden till exempelvis en permanent tankningsstation inne på ett campområde. De drivmedelsförvarings- och försörjningscontainrar som har anskaffats uppfyller svenska miljökrav.

Det handlar alltså om två olika typer av containrar som kombineras ihop till en komplett drivmedelsanläggning för fordon.

Drivmedelsförvaringscontainer

En UN-tank på cirka 20 m³. Containern uppfyller de civila kraven för att transporteras fylld på landsväg och järnväg, samt att transporteras tömd (avgasad) i flygplan. Den är också sjöklassad. Containern är konstruerad så att den även får användas för lagring av drivmedel, bl a genom att tanken har dubbla väggar.

Drivmedelsförsörjningscontainer

Denna container är försedd med fyra tappställen (fyra pistolventiler), två hydrauldrivna drivmedelspumpar, flödesmätare, hyllor för oljedunkar, glykol, trassel m m, samt uppsamlingskärl för spilloljor och använd saneringsmateriel. Containerns olika funktioner är inbyggda i en 20 fot container.

- FAKTA -

DRIVMEDELS-FÖRVARINGSCONTAINER
Tomvikt: 5 390 kg
Totalvikt: 24 000 kg
Volym: 22 500 L

DRIVMEDELS-FÖRSÖRJNINGSCONTAINER
Pistolventilernas kapacitet: Två ger 60 l/min och två ger 120 l/min.

SPECIALISTOFFICER
– EN NY KATEGORI I FÖRSVARSMAKTEN

Christoffer Svensson, David Lundberg och Erik Grek är de första specialistofficerarna som gått igenom det nya utbildningssystemet.

Christoffer Svensson, David Lundberg och Erik Grek är tre av Försvarsmaktens nya specialistofficerare. De har alla gjort sin värnplikt vid Trängregementet och vet vad logistik handlar om. De har genomfört den andra terminen av sin utbildning vid Logistikskolan i Skövde.

– När vi sökte till Specialistofficersutbildningen (SOU) fanns det mycket att välja mellan, men för mig var det ganska självklart att jag skulle välja logistik, säger Erik. Man får göra en priolista när man söker. Eftersom alla har stort behov av logistikofficerare så fick vi vårt förstahandsval.

I klassen, som bestod av 14 elever, var de flesta från Armén.

– Vi var åtta från Armén, fyra från Flygvapnet och två från Marinen, berättar Christoffer. Det mesta var armétungt, men lärarna försökte att göra det "joint". Vi har till exempel haft utomstående lärare från flottan och amfibie.

Utbildningen till specialistofficer är ettårig och praktiskt inriktad. Alla har blivit tilldelade ett kompani, så de vet var de ska jobba när de är klara.

– Det känns att vi är efterlängtade, säger Erik och de andra instämmer.

Vad är det då som är speciellt med de nya specialistofficerarna?

– Vi kan utbilda i facktjänsten; drivmedel, vatten och allt annat som hör till logistiken, ett välkommet tillskott till plutonerna, säger David. Vi kommer att bli "pinpointade" på det vi kan. Dessutom kan vi stötta övrig GSU (grundläggande soldatutbildning).

– Vi ska ge råd och stöttning till generalisterna, flikar Erik in. De ritar stridsplanen och vi genomför.

– Jag fick rådet av min tidigare plutonchef att söka SOU, berättar David. Den är kortare och praktiskt inriktad till skillnad från den treåriga taktiskt/operativa inriktningen som är som att läsa på civil högskola. Det praktiska passar mig bättre.

De tre specialisterna är nu sergeanter efter avslutad utbildning.

– Det ska införas ett tvåbefälssystem med specialistofficerare, förtydligar Christoffer.

Försvarsmakten vill ha specialistofficerarna i utlandsstyrkan så fort som möjligt. Meningen är att de ska tjänstgöra 10-15 år i GRO, och sedan karriärväxla.

– Men om vi vill, kan vi byta inriktning och läsa återstående två år och därefter jobba med något annat inom taktiskt/operativt spår, avslutar David. ■

SAMARBETE FÖRBANDSBUNDEN LOGISTIK

SVERIGE NORGE

TEXT: KENNETH MATTSSON
FOTO: EVA NILSSON

MÅLBILD: INSATSER MED SAMTRÄNADE FÖRBAND
SKALL NÅS GENOM SAMORDNAD UTVECKLING / GEMENSAM TRÄNING AV FÖRBAND / SAMORDNAD UTBILDNING AV OFFICERARE

Sverige och Norge har tidigare haft ett samarbete inom logistikens olika delområden. Under 2007 genomfördes en studie som skulle se på förutsättningarna för "ömsesidigt förstärkande försvarslösningar".

Studien – kallad Norgerapporten – presenterades i augusti 2007 och visar på möjligheter att fördjupa samarbetet mellan länderna. Rapporten omfattar sex delområden varvid logistik är ett. Rapporten visar på en systemlikhet som gör att arbetet kan breddas och att effekter kan åstadkommas inom olika områden. Ländernas försvarsmakter har i stort organiserats för att lösa likvärdiga uppgifter och vårt engagemang utomlands har liknande ambitioner.

För Trängregementets del har samarbete med Försvarets Kompetenscenter Logistik i Seisvoll, och logistikansvarig inom norska armén inletts. Genom att samordna områden som logistikutveckling, förbandsträning och utbildning av anställd personal kan vi åstadkomma ekonomiska besparingar och goda förutsättningar att uppträda i gemensamma förbandsstrukturer.

Mot målbilden att kunna genomföra insatser med samtränade logistikförband bör den fortsatta organisationsutvecklingen ge möjlighet till att arbeta på ett sätt som skapar förutsättningar att delta och uppträda i gemensam förbandsstruktur vid operationer utomlands. Härvid skall val av understödsmetod, ledningsmetod, harmoniserad organisationsstruktur och systemlik materiel eftersträvas. Detta innebär att vi inom våra olika tjänstegrenar skall se över förutsättningarna för att på sikt anskaffa systemlik utrustning och därigenom kunna bedriva såväl utbildning som träning av förband tillsammans. Här har Trängregementet lämnat förslag på områden som kan komma att bli föremål för ökat samarbete med start redan under 2008, om än i begränsad omfattning. Nämnas kan att Trängregementet har som ambition att under hösten 2008 genomföra ett "Logistikbataljonseminarium". Seminariet blir starten på ett mer fördjupat samarbete mellan de båda länderna. ■

"Är mag

Napoleon Bonaparte lär ha sagt att "en armé marscherar på sin mage." Hungriga soldater hade hap alltså ingen nytta av, men hur skulle deras magar fyllas?

I forna tiders bondehärar tog den enskilda soldaten mat och dryck hemifrån och krigade så länge matsäcken räckte. Först i mitten av 1500-talet löste Gustav Vasa underhållsproblemet genom att anlägga speciella fältmagasin och fylla dem med saltat fläsk, torkad fisk, bröd samt öl. Detta ökade uthålligheten markant, men kosten var näringsfattig och kaloriintaget räckte knappast för marsch och strid. Under den senare delen av 1600-talet förbättrades kosten eftersom armén började koka maten kompanivis i kopparkittlar över kokgropar. (Kopparkittlarna togs ur bruk först 1916 när den svenska armén fick sina första kokkärror.) Men att försörja fältarméer utanför landets egna gränser under den moderna krigföringens tidiga dagar var ingen enkel uppgift eftersom medhavda förråd sinade förr eller senare. Då fylldes de på med det som fanns att tillgå i de erövrade områdena, en metod som ofta påminde om ren plundring. Först under det fransk-preussiska kriget 1870–71 använde Preussens krigsmakt en militär taktik som byggde på att förnödenheter, när läget så tillät, levererades ut till förbanden från taktiskt upprättade baser och förråd med hjälp av lättrörliga transportenheter. De tankegångar som idag präglar vår insatslogistik är alltså inget nutida påfund, om nu någon trodde det.

Försvarsmaktens övergång från

TEXT: ARTUR SZULC | FOTO: EVA NILSSON

...n glad, är människan glad"

invasionsförsvar till insatsförsvar har radikalt förändrat förutsättningarna för livsmedelstjänsten. De största förändringarna är bl a borttagandet av konserv ("guldburk"), införandet av frystorkad fältranson, strängare hygienkrav och införandet av containerbaserat koksystem. Men Försvarsmaktens omställning har inte haft någon inverkan på det faktum att en väl fungerande livsmedelstjänst är oerhört viktig för förbandens stridsvärde och uthållighet.

Det är beräknat att en aktiv soldat som tillbringar merparten av sin tid utomhus behöver ca 4 000 kcal (normalt behöver man 2 500 – 3 000). Det totala energiintaget ska vara fördelat mellan ca 60 % kolhydrater (pasta, potatis osv), 15 % proteiner (kött, bönor, linser osv) och 25 % fett (tex smör, ost). Energiintaget bör också vara uppdelat på tre måltider; frukost, lunch och middag. Därtill bör strävan vara att måltiderna består av lagad mat. Den frystorkade fältransonen – den så kallade "gröna påsen" – ska egentligen enbart användas i nödfall, i samband med patruller eller när en mission etablerar sig i ett insatsområde. Den gröna påsen ska alltså främst användas under kortare tidsperioder och när färska livsmedel inte kan medföras eller handlas in. Tendensen att använda frystorkad fältranson som en permanent lösning är ingen hållbar utveckling av flera olika skäl, bl a riskerar man att urlaka kroppen på väsentliga salter och mineraler samt försämra tarmfunktionerna. Amerikanska studier visar också att soldater som har ätit frystorkade fältransoner längre än tjugo dagar drabbas av viktminskning. Däremot har man inte kunnat påvisa några försämringar i moralen, men då ska vi komma ihåg att studierna har genomförts under kontrollerade former och inte i stressade eller stridsliknande situationer där påfrestningarna varar över flera veckor.

Kokvagn från 1904. Foto: Garnisonsmuseets arkiv.

Den gröna påsen saknar dock inte fördelar. Den väger lite i förhållande till konserver, kräver inga köksfaciliteter (eller extra personal), är hygienisk och är enkel att tillreda. Allt som krävs är varmt vatten. Vissa kan därför lockas att ersätta lagad mat med grön påse eftersom den är så lätthanterlig. I linjen av detta arbetar därför Utvecklingsenheten på Trängregementet med att ta fram ett lättare, mindre personalkrävande fältkök som kan placeras på någon typ av bromsad släpvagn. Detta "lätta" alternativ är i första hand avsett för kompani och ska skötas av livsmedelsutbildad personal. Tanken är att köket ska klara av att tillaga måltider baserade på frystorkade fältransoner (tex i åttaportioners förpackningar), hållbara och färska livsmedel. Ett mer spänstigt fältkök av det här snittet kan således förlänga förbandens uthållighet och säkerställa ett gott stridsvärde hos soldaterna utan att behöva upprätta det tyngre containerköket.

Trenden att gå tillbaka till en ny typ av rörligt kompanikök har också lett till samarbeten inom hela Försvarsmakten. Bland annat tar nu Trängregementet och Amfibieregementet tillsammans fram ett containerkök för användning på lätt trossbåt, som är ett av amfibiesystemets stödfartyg. Samverkan sker också beträffande utformandet av försvarsmaktsgemensamma matsedlar.

Livsmedelstjänsten är ju trots allt allas angelägenhet och kulturella skillnader i synen på mat, oavsett om den tillagas i en grön container på land eller i ett fartygskök, får aldrig påverka det som det ytterst handlar om; nämligen att maten som serveras måste bidra till att säkerställa personalens förmåga att fullgöra krävande arbetsuppgifter, fatta riktiga beslut samt tänka klart i svåra situationer och i olika klimatzoner. "Är magen glad, är människan glad", sade Gustav Svensson vid ett tillfälle i filmen Svensson, Svensson och detta är en evig sanning. ■

Logistikskolan seglar i medvind

Logistikskolan startade upp på allvar sommaren 2007. I förra numret av tidningen beskrev jag hur LogS hade en stark femma som var på väg in på isen. Under detta år har Logistikskolans verksamhet ökat. Skolans kaderorganiserade insatsförband, d v s Movconledningen, har hanterat ett spektrum av MOVCON-verksamhet. Skolan har genomfört kurser inom motortjänst- och logistikområdet. Våra två första sammanhållna utbildningar har genomförts; Taktisk utbildning och Specialistofficersutbildningen. Logistikskolan kommer, som det ser ut vid skrivande datum, att examinera 16 nya kaptener och 14 nya sergeanter. Dessa officerare skall tillbaka till 14 olika förband.

Torbjörn Friberg, Chef Logistikskolan

Sergeanterna skall vara stolta över att vara den första kullen av Försvarsmaktens specialistofficerare. Denna officerskategori är basen och huvuddelen av den framtida officerskåren. Personalen på Logistikskolan har arbetat hårt för att ge våra studerande en bra utbildning.

Försvarsmaktens förband, skolor och centra har fått upp ögonen för Logistikskolan och våra utbildningar. Efterfrågan under 2009 är mycket stor, kunderna kommer att behöva prioriteras. Självklart är det roligt för oss som arbetar vid LogS att det är en stor efterfrågan. Detta innebär att vi står inför spännande utmaningar 2009. Inom ramen för norskt - svenskt samarbete kommer ett kursutbyte med Logistikskolan i norska Försvarsmakten att genomföras. Som chef för LogS kan jag med stor glädje notera att Försvarsmakten har fått upp ögonen för att logistik och motortjänst är en självklar del i alla insatser. Det krävs kompetent logistik- och motortjänstpersonal vid alla insatser. Logistikskolan har vind i seglet!

TEXT: LOGISTIKSKOLAN

Utbildningssektionen

Då hösten präglats av planering och kompetensutveckling av sektionens lärare var de studerande och kadetter som anlände efter jul välkomna och efterlängtade.

I januari anlände 16 blivande logistiker nivå fem (kaptener) från åtta olika förband representerande både sjö, flyg och mark, för att genomföra Taktisk utbildning i underhållstjänst. De har genomfört ett antal delkurser där teoretiska studier blandats med fältövningar, stabsövning och ledningsträningar. För att öka förmågan att verka i extrem miljö for man till snö och kyla i Boden-Luleå-Överkalix under två veckor. Under våren besöktes Halmstad där man deltog i en stabsövning.

Kadetterna på den nya Specialistofficersutbildningen (SOU) har gjort sin andra termin på Logistikskolan efter att ha tillbringat första terminen på Karlberg. De var 14 stycken från nio olika förband och även här fanns samtliga vapenslag representerade.

Under de första nio veckorna genomfördes och praktiserades ledarskaps- och pedagogikutbildning i form av ett antal grundläggande trupputbildningspass. Skjutledarutbildning genomfördes under en vecka på F 7. Där lade kurschefen, major Anders Bengtsson, sin "grundsyn logementsordning" och vad det innebar för träffbilden kan man bara spekulera i. Skjutningarna fortsatte på Kråks skjutfält där strid i ställning övades. Den avslutades med en strapatsövning. De blivande specialisterna fortsatte sedan sin utbildning i form av ett antal yrkes- och befattningskurser där de specialiserade sig inom sitt specifika område.

Förutom dessa sammanhålla utbildningar har ett antal sökbara yrkes- och befattningskurser inom förnödenhetsförsörjnings och kommunikationstjänst genomförts.

Movconledningen

Movconledningen är en stabsenhet som skall kunna planera och leda transportverksamhet i samband med t ex en deployering. Movconledningen är kaderorganiserad med viss personal. Den kaderorganiserade ledningen kan med kort framförhållning utgöra movconteam (MCC) i samband med insatser och övningar i och utanför Sverige. Kadern utgör också en kompetensresurs i kommunikationstjänst för utbildning och utveckling inom Försvarsmakten.

Stridsvagn 122 anländer till Narvik efter båttransport under övning Battle Griffin 2005.

Lastsäkring av stridsfordon 90 på järnvägsvagn.

Försvarsmaktens Motorskola

Det är snart tre år sedan Motorskolan flyttades till Skövde och inordnades i Trängregementet/LogS. Verksamheten är nu väl etablerad i Skövde och trots Försvarsmaktens ominriktning är efterfrågan på skolans utbildningar mycket stor.

KURSVERKSAMHET

I kunddialog med förbanden framkommer ett aldrig sinande behov av utbildning inom specialkompetensområdet "motor och trafiksäkerhet". Det är glädjande att skolan nu tillförts personal som utgör bemanningsstöd från Flygvapnet och Marinen, ett efterlängtat och välkommet tillskott. Under utbildningsåret har skolan på centrala och regionala kurser utbildat och förordnat 32 motorinstruktörer, 14 bandvagnsinstruktörer, åtta bärgningsinstruktörer och nio militära trafikinspektörer. Dessutom har flera repetitionsutbildningar för militära trafiklärare och fördjupningskurser "Vinter" genomförts.

UTVECKLING

Skolans Utbildning/Stöd-avdelning bedriver framförallt utbildningsutveckling. I fokus för tillfället är driftstart av ett nytt förarprovsystem för alla typer av fordon i Försvarsmakten. Motorskolan har sedan 2006 ansvar för utvecklingen av det digitala förarprovet. Systemet administreras centralt från Motorskolan och hanteras lokalt ute på förbanden. Den största förbättringen med införandet av systemet är att alla förarbevisprov genomförs digitalt med slumpvis utvalda frågor och automatisk registerhållning över utfärdade behörigheter.

Under året avslutas arbetet med översynen av Motorskolans kursstruktur och kompetensutveckling inom motortjänst och trafiksäkerhet. Översynen ska bättre anpassa utbildningen till Försvarsmaktens nya behov och förändrade officersutbildning.

FRAMTID

Förberedelserna för byggnation av ny Motorskola är i stort sett slutförda. Den tomt som var avsedd från början var inte möjlig att nyttja. Projektering för ny Motorskola är genomförd på mark i anslutning till befintlig körplan. Dock är byggstart ej beslutad på grund av rådande ekonomiskt läge i Försvarsmakten. Vi ser trots alla förseningar fram emot när skolan kan flytta in i nya ändamålsenliga lokaler, vilka definitivt blir ett lyft för hela Skövde garnison. ■

Vinterutb i Älvdalen 2008.
Foto: Markus Nyberg

Vadningsövning bandvagnsinstruktörsutbildning Boden.
Foto: Jan Abrahamsson

In memoriam

Peter Stockman

Peter Stockman var sedan 2005 verksam som Försvarsmaktens Trafiksäkerhetschef med placering vid Trängregementet.
Han innehade under de senaste 20 åren samma typ av arbetsuppgift och tjänstgjorde under Arméchefen, Tränginspektören Skövde, C FMLOG VSS STAB i Karlstad och slutligen C TrängR.

Som avdelningsdirektör har Peter med stort engagemang, i god samverkan med Vägverket och andra intresseorganisationer, arbetat nationellt och internationellt för trafiksäkerhet inom Försvarsmakten.
Han ansågs vara en auktoritet inom trafiksäkerhet och var initiativtagare till den militära varianten av Noll-visionen kallat Projekt Noll Noll.

Peter var en mycket social och trevlig person som var lätt att samarbeta med.
Peter hade ett mycket stort kontaktnät såväl inom som utom Försvarsmakten, nationellt och internationellt

Peter Stockman avled i sviterna av en Hepatit C-infektion som han fick i samband med en blodtransfusion i yngre år.
Han efterlämnar hustrun Elisabeth och två döttrar.

Magnus Pantzar
Chef Motorskolan

Högre Reservofficersutbildning

TEXT: FREDDY JÖNSSON & DENNIS GOURANIUS

Den 4 juni 2007 beslutades att Högre reservofficersutbildning (HROK) skulle genomföras trots tidigare ovissheter. Den 20 augusti 2007 infann sig 29 förväntansfulla kaptener och en löjtnant vid FHS nya funktionella och vackra byggnader på Drottning Kristinas väg på KTH-området i Stockholm. Vem löjtnanten var torde redan ha framgått i kvälls- och veckopress.

Kursen delades upp i två omgångar om tre veckor vardera. Del 1 präglades av teoretisk utbildning i ämnen som politik, säkerhet och strategi, krigsvetenskap, militärteori, ledarskap, management, militärteknik och verksamhetssäkerhet. Bland föredragshållarna fanns flera av Sveriges och kanske även världens främsta auktoriteter inom sina respektive ämnen, t ex Ove Bring, Bo Huldt, Magnus Ranstorp, Sverker Ulving, Lars Wedin, Rafael Willén och Nils Marius Rekkedal. Bland övriga föredragshållare märktes en ambassadör, en räddningschef, personal från Rikspolisstyrelsen, en journalist samt flera representanter från Högkvarteret och MUST. Peter Wase höll en mycket bra lektion om logistikarenan. Försvarshögskolans övriga egna lärare var naturligtvis i majoritet och de förtjänar också beröm.

Del 1 avslutades den 7 september 2007. Sju månader senare ryckte kursen in för genomförande av del 2. Huvudnumret den första veckan var en försvarsgrensvis uppdelning där armédelen deltog i Markoperativ stabsövning. Denna övning var dock ett verktyg i ett ledningsexperiment där syftet var att framtvinga omplanering. Av det skälet blev det en relativt misslyckad stabsövning, även om det på några håll fungerade som en uppfräschning av personlig stabskompetens och förmåga att verka som stabsofficer i högre stab.

Slutligen deltog hela kursen på CJSE-08 (Combined Joint Staff Exercise). Denna genomfördes i Enköping 21-29 april. Övningen gav en bra bild av joint-arbetet mellan de tre arenorna och joint-nivån men kunde ha förberetts lite bättre.

Sista dagen på kursen, onsdagen den 30 april, genomfördes först en utvärdering för Försvarsmaktens stf personaldirektör, briggen Bengt Axelsson, genmj Håkan Pettersson (konungens adjutant) samt en rad representanter från FM och FHS.

Vid själva examensceremonin spelade Karlbergs musikkår. Förbandsrepresentanter och anhöriga var närvarande för att gratulera de nyutnämnda majorerna.

I framtiden kommer en modifierad HROK att genomföras vid FHS med start redan i höst. Kursen är flexiblare än det nuvarande upplägget. Den kommer att delas upp i flera delar med olika teman och det kommer att finnas möjlighet att kombinera dessa delar utifrån individens och hemmaförbandets behov. Kursen kommer att vara tillgänglig för yrkesofficerare, reservofficerare och civila med lämpliga meriter. Mer information kan erhållas av Lars Bergström eller H-G Olsson på FHS, tel 08-553 425 00.

Kursledningen bestående av Göran Malaise och H-G Olsson förtjänar ett särskilt omnämnande, de gjorde ett utmärkt arbete.
Vi vill avslutningsvis tacka Trängregementet för att vi givits möjligheten att delta i denna mycket utvecklande utbildning och ser fram emot att utnyttjas skamlöst inom en snar framtid medan vår utbildning fortfarande är färsk. ■

Freddy Jönsson, kurschef Göran Malaise och prins Carl-Philip.

Dennis Gouranius (t v) och Freddy Jönsson uppvaktades av stf regementschef Kk Sven Hedrén.

Förbindelseofficer

vid Storbritanniens operativa högkvarter 2006-2008

ÖVLT OTTO VON KRUSENSTIERNA | FÖRBINDELSEOFFICER VID PJHQ 2006-2008 | DEPUTY EXCHANGE OFFICER VID NBG OHQ 2007-2008

INLEDNING Jag har under tiden januari 2006 till juli 2008 varit Försvarsmaktens förbindelseofficer (LNO) vid Storbritanniens operativa högkvarter, Permanent Joint Headquarters (PJHQ) i Northwood/London. Från april 2007 innebar det också att inneha befattningen som Deputy Executive Officer (DXO) vid Nordic Battlegroup (NBG) operativa stabsenhet (OHQ Cell), som sedan sommaren 2007 varit grupperad vid PJHQ. Du då läser detta är mitt äventyr inne i sin slutfas.

Att i mitt ålders- och karriärläge (då 55+) erbjudas befattningen som första förbindelseofficer vid ett av kanske världens, men definitivt ett av Europas mest operativa högkvarter, betraktar jag som ett rent privilegium. Att uppgiften inneburit att vara frontfigur i samarbetet med brittiska högkvarteret avseende etablerandet av NBG operativa högkvartersfunktion vid PJHQ har gjort befattningen till den kanske mest intressanta och lärorika under mina 38 år i Försvarsmakten. Med min allmänna och inter-/multinationella bakgrund kände jag mig dock både väl förberedd och lämpad uppgiften.

UPPGIFTEN Jag utsågs formellt till Försvarsmaktens förbindelseofficer vid PJHQ från 1 juli 2005 och och utstationerades i januari 2006. Min huvuduppgift har varit att vara länken mellan Högkvarteret i Stockholm och PJHQ avseende etablerandet av NBG OHQ vid PJHQ samt länk mellan Försvarsmakten och eventuella andra staber och förband i Storbritannien avseende samarbetet med koppling till NBG. Utöver detta har ingått att agera som förbindelseofficer i frågor avseende planerat och/eller pågående operativt samarbetet mellan länderna och att vid behov stödja Försvarsavdelningen vid svenska ambassaden i London.

På PJHQ förslag har jag varit placerad som "utbytesofficer" (ExO) vid PJHQ planeringsavdelning, J5 (under jord) och där på den s k NAER-desken (North America, Europe and Russia). Det har medgett nära samarbete med ansvariga för EU battlegroup på PJHQ J5 samt en icke obetydlig insyn i brittisk stabsarbetsmetodik och militära kultur.

BEREDSKAP 1 JANUARI – 30 JUNI 2008 OHQ-cellens huvuduppgift sedan 1 januari 2008 har varit att stå i beredskap, beredd att inom två dagar aktiveras och inom fem dygn ha tagit emot tillkommande personal och påbörja operativ planering. I huvudsak omfattar OHQ-cellens verksamhet uppföljning av den internationella utvecklingen, operativ planläggning i olika alternativ, kontinuerlig stabsutbildning samt vidmakthållande av planer och förmåga till aktivering, mottagning, logering m m av tillkommande personal vid en eventuell aktivering. Att stå i beredskap i denna form är en ny erfarenhet, som OHQ-cellen tillsammans med alla andra erfarenheter nu påbörjat att sammanställa i en slutrapport till HKV.

AVSLUTNING Själv håller jag när detta skrivs också på att sammanställa mina erfarenheter. Mina yrkesmässiga erfarenheter hoppas jag kunna återföra till Försvarsmakten i min nästa, och sannolikt sista, befattning som lärare i logistik och operationer vid Försvarshögskolans Krigsvetenskapliga Institution – för de som orkar lyssna på mig!

Förutom en mängd yrkesmässiga erfarenheter har jag, och min kära hustru Eva, naturligtvis fått en massa erfarenheter och intryck av att leva i detta märkliga land. Anglofilen i mig har utvecklats okontrollerat. Full english breakfast, afternoon tea, oljerockar, rosa skjortor, körsbärsfärgade mollskinnsbyxor, randsydda skor, rutiga kepsar, tweedkavajer… ■

LNO = Liation officer, förbindelseofficer PJHQ = Permanent Joint Headquarters DXO = Deputy Executive Officer
NBG = Nordic battlegroup OHQ cell = Operativa stabsenheten ExO. = one-way Exchange Officer

Movcon

FOTO FRÅN ABU DHABI UR FS12

Nyutnämnde kaptenen Gustaf Wettergren hade vattenförsörjning som sin huvudtjänst när han åkte till Abu Dhabi för att inneha en movcon-befattning.

Berätta lite om din bakgrund.

Jag tog examen från Bas- och underhållsskolan 2003. Sedan dess har jag jobbat på Drivmedels-, Förplägnads- och Försörjningspluton. Vattentjänst blev min grej. Jag såg behovet och förstod att det fanns en utvecklingspotential.

Hur kom det sig att du hamnade i Förenade Arabemiraten?

"Det började med att jag hakade på en vakant movconbefattning på NSE (National Support Element) i Afghanistan. Jag hade aldrig jobbat med Movcon tidigare, men fick en kort missionsutbildning inför avresan. Mot slutet av den missionen blev jag tillfrågad om jag ville åka till Abu Dhabi i Förenade Arabemiraten och lösa av en kille som gick på 'övertid'. Jag var där i två månader, juni-juli 2007."

Vad gjorde du i Abu Dhabi?

"Det var ingen insats liknande den jag gjorde i Afghanistan, utan detta var en utlandsplacering. F 7 har sin bas i Abu Dhabi och de kräver nationellt stöd för att kunna verka. De flyger skytteltrafik med leavetransporter under vissa dagar. Jag och mina kollegor skötte transporter, hotellbokningar och annat kring resorna till och från Sverige. Vi såg till att personalen som ingick i FS 13 transporterades mellan Al Bateen airbase i Abu Dhabi och Masar e Sharif i Afghanistan. Vi var även inblandade när det gällde cargo, det var mycket pappersexercis. Vi skulle bland annat beställa flytande syre och drivmedel och alla tulldokument skulle hanteras."

Fanns det skillnader i ditt sätt att utföra arbetet i Abu Dhabi jämfört med Afghanistan?

"Det var en helt annan hotbild i Afghanistan, men de största skillnaderna var kulturella. De vi jobbade med i Afghanistan var västlänningar i multinationell miljö. I Abu Dhabi var vi så få, så där löste vi nästan all verksamhet med lokala leverantörer (contractors).

Hur förberedde du dig inför utlandsvistelsen?

"Den utbildning jag fick innan FS var ett måste för att kunna fungera inom en MOVCON-befattning. Jag fick lära mig bland annat IATA (transport av farligt gods på flyg) och hantering av tulldokument, annars hade detta inte varit möjligt att genomföra.

Jag försökte också läsa på om landet och de traditioner som finns. Största skillnaden är den kulturella, och där hade jag en del med mig från missionen i Afghanistan. Det är t ex ofint att visa fotsulorna, och det är bra att veta, annars kan det skapa konflikter i samarbetet."

- FAKTA -

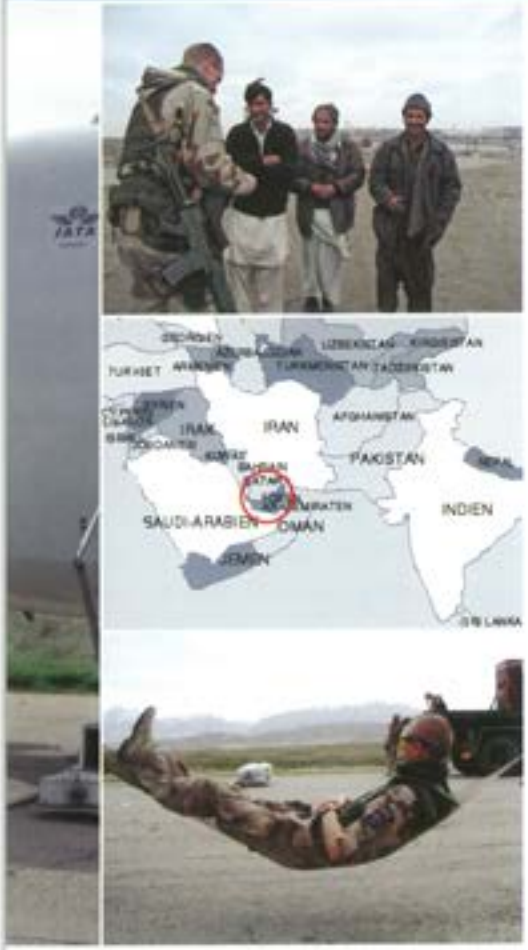
Förenade arabemiraten utgörs av en förbundsstat mellan sju emirat och ligger på den arabiska halvön i sydvästra Asien.

Huvudstad: Abu Dhabi
Officiellt språk: arabiska, engelska
Folkmängd: 4 496 000 invånare
Huvudsaklig religion: islam
Natur: Öken täcker över 90% av landet

Starkaste minnet?

"Deras inställning till när saker och ting ska göras och vad som är bråttom. Vi kallade det 'in shalla-mentaliteten'. Ett exempel är då vi skulle skaffa inpasseringskort till basen. Vi var tvungna att

börja med fika och prata cirka en timma. Klockan blev tio på förmiddagen och vi presenterade vårt ärende. Svaret blev: '-Now workday is over, come back tomorrow. Tomorrow - in shalla Allah, goodbye.' "

"In shalla-mentaliteten var ny för mig"

Kan du tänka dig att åka på fler utlandsuppdrag eller insatser?

"Absolut! Vissa nyckelbefattningar skulle kunna vara roterande för att öka officerarnas erfarenhet. Jag ser det som en naturlig del av min tjänst att åka dit vi behövs för att säkerställa fred. Som min familjesituation ser ut, så passar det bättre att åka nu än när familjen börjar växa och kräver mer närvaro."

Vill du ge ett gott råd?

"Gör internationell tjänst! Var inte rädd för att prova något som du inte har jobbat med tidigare. Som logistiker tvingas man ha en känsla för flöden. Man ska inte vara rädd för att testa gränserna och prova nya saker." ■

Medarbetare skriver militärhistoria

ARTUR SZULC, publikationshandläggare på Utvecklingsenheten, har kommit ut med sin andra populärhistoriska bok. Tillsammans med Mathias Forsberg har han skrivit "Med förtvivlans mod. Kampen för Polen 1939-45" (Prisma förlag).

Vad handlar boken om?

– Boken berättar historien om hur polackerna i september 1939 försvarade sig mot den tyska angriparen och om hur polska exilstyrkor stred i Frankrike, Norge, Nordafrika, Italien och Tyskland mellan åren 1940-1945. Under hela kriget gjorde sig polackerna kända för sitt mod och offervillighet. "Med förtvivlans mod" har både ett politiskt och ett militärt perspektiv. Vi blandar strategiska diskussioner med den enskilda soldatens upplevelser. Sammantaget innebär det att boken inte enbart vänder sig till militärhistoriskt intresserade personer utan till alla som vill fördjupa sina kunskaper om andra världskriget.

Detta är den andra boken som du givit ut. Vad heter den första?

– Den första boken heter Röster som aldrig tystnar. Tredje Rikets offer berättar. (Prisma, 2005)

Varför har du skrivit dem?

– Av flera olika anledningar, men den viktigaste är att det saknas böcker på svenska som berättar om Polens öde under andra världskriget. Polen var också det land som drabbades värst av alla Europas länder om man ser till antalet döda, i förhållande till befolkningsmängden, och hur omfattande förstörelsen var. Efter Sovjetunionen, USA och Storbritannien var Polen det land som ställde upp flest soldater i kampen mot Tyskland. Detta är värt att berätta om.

Hur länge har du arbetat med den nya boken?

– Jag och Mathias började skriva på boken hösten 2005, så det har varit en lång resa med många besök på arkiv i Sverige, Polen, Tyskland och Storbritannien och många böcker att läsa in sig på. All insamlad fakta måste ju bearbetas och göras läsbar. För mig och Mathias har det varit viktigt att inte skriva en torr bok. Alla siffror, strider och förbandsförflyttningar måste ges mänskliga ansikten, annars förlorar man läsaren ganska fort.

Boken kan köpas via olika internetbokhandlare, ute i butiker eller direkt via Artur. Medlemmar i Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek kan köpa boken via nästa nummer av medlemstidningen Pennan&Svärdet. ■

REGEMENTETS DAG

TEXT BERNDT WENNEBRINK

Regementets dag den 17 maj blev ett mycket uppskattat evenemang. Besökarna, uppskattningsvis 3000 personer, fick ta del

av verksamheten vid regementet och titta på 21. Logistik-

bataljonens förevisningar. Soldaterna erinrades, medan regnet öste ner, om vad det innebär att vara soldat.

Ur Detaljens synvinkel

TEXT: MALIN TÖLL-HÄGG | FOTO: ARTUR SZULC

Vi som arbetar inom stödet har en fantastisk arbetsplats som erbjuder otroliga möjligheter för att främja och skapa förutsättningar för god hälsa och välbefinnande hos anställda och värnpliktiga inom Skövde Garnison! Idrott och Friskvårdsverksamheten är ett av de tre benen inom Försvarshälsan (Personalvårds- och Hälso- & Sjukvårdsdetaljen är de två andra.). Vi kanske borde påminna oss själva emellanåt vilka förmåner och möjligheter som vi inom Försvarsmakten har för att träna och pyssla om vår kropp/knopp.

Pulsslaget är en av de aktiviteter som idrottsdetaljen samordnar. Vinnande laget 2008 från Logistikskolan: Jonas Pettersson, Britt-Marie Gunnarsson, Wiveca Mesch och Christina Lindblad.

Vi kan stödja med tävlingar, friskvårdsinsater, FMFysS Grundnivå, fysiskt Stridsvärde - tilläggskrav och en mängd utbildningsanordningar samt material att låna. Vi har en bred kundgrupp med olika förutsättningar, mål och ambitioner därför är det väldigt viktiga att vi erbjuder möjligheter som passar till individens behov och önskemål. Vill man köra Klassikerloppen så finns det möjligheter eller så kanske det räcker med att deltaga i våra lokala arrangemang.

Vi erbjuder också olika aktiviteter som vi kör under veckorna t ex spinning, gympa, balansboll, boxercise, promenader och givetvis kan ni på din arbetsplats boka ett pass separat, kanske på en APT. Utöver detta pysslar vi en hel del med olika föreläsningar och utbildningar inom t ex kost, stress, träning och avslappning.

Detta är bara ett axplock ur vad vi håller på med men vad som bör sägas är att det är ni som ställer kraven och kommer med önskemålen! Vi är glada att få vara er uppdragsgivare och hoppas att ni inte tvekar att nyttja och använda oss.

Tankar och reflektioner från en utövares vardag

TEXT: CECILIA JESSEN
FOTO: GÖRAN ÅARLATH

Just nu läser 14 kadetter tillhörande TrängR sin fjärde termin på Yrkesofficersprogrammet (YOP) vid Militärhögskolan i Halmstad (MHS H). Samtliga tar examen våren 2009. Vi är hungriga och idrottsprestationerna låter sig inte vänta!

Tillsammans med de nu allt mer akademiska studierna så ställs det krav på den fysiska prestationen. Vi kadetter har den stora förmånen att det alltid finns två fyspass per vecka inlagda i schemat. Det innefattar både teori och praktik. Alla kadetter har valt en tjänsteidrottsgren som både MHS och FM IF stöttar med utbildning och tränare. Tanken med en vald tjänsteidrott är att vi ska fortsätta vår satsning vid hemmaförbandet efter examen. Det ni blivande kollegor hemma i Skövde har att vänta er är bl a drivna femkampare, löpare, triathleter och en och annan pistolskytt!

Förutom stor målmedvetenhet till att klara fälttest och andra fysiska baskrav har flertalet kadetter visat framfötterna vid Försvarsmaktsmästerskap. Under året på MHS har vi Trängkadetter dessutom tagit hem samtliga segrar i orientering på skolan. Vi har även representerat TrängR med goda resultat vid Vasaloppet och Kristinaloppet på skidor med medaljplats. Under 2007 genomförde jag tillsammans med Johan Genberg en Svensk Klassiker under 24 timmar. Jag lyckades även ta hem en seger i damklassen, en av Försvarsmaktens snabbaste klassiker.

Under hösten och vintern har flertalet av oss fått möjligheten att frivilligt delta som testpersoner i en undersökning om vilken effekt träning på vibrationsplatta har jämfört med "vanlig" träning (det är en idrottsofficers C-uppsats via Halmstad Högskola). Resultatet blev

Cecilia Jessen, först i mål av FM-löparna vid Lidingöloppet 2007

slående tack vare vår stora närvaro under testperioden, vilken tydligen var ovanligt bra! Samtliga deltagare ökade i genomsnitt sin styrka i bänkpress med sju kg!

Nu under vårterminen laddar vi inför kommande kadettmästerskap i Halmstad och även i år kommer några av oss genomföra en svensk klassiker.

Hoppas att vi möts i träningsspåret/träningshallen!

T 1 Kamratförening

Ordföranden har ordet

Inledning
Kamratföreningens styrelse har bildat en redaktion med uppgift att lämna artiklar till tidningarna Trängaren och Sveaträngaren. I redaktionen ingår ordförande, sekreterare, kassör och ledamoten Bo Karlsson. Redaktionen är tacksam för medlemmarnas medverkan och bidrag till de båda tidningarna. Det första är redan skrivet av Olof Törnell och handlar om fältsjukhusen på T 1, vilket säkert kommer att uppskattas av läsarna i detta nummer av Trängaren.

Årsmöte
På sedvanligt sätt genomförde Kamratföreningen ett välbesökt årsmöte i mars med efterföljande tränglunch på hotell Ekoxen.

SMKR – Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund
Rapport från SMKR representantskapmöte i april redovisas i en särskild artikel av ordföranden på s. 28–29.

Besök av T 2 kamratförening
Under en weekend i slutet av april besökte Götaträngarna bland annat Linköping med övernattning på hotell Ekoxen. Under söndagen medverkade några av styrelsens ledamöter med en guidad promenad på gamla T 1-området och visning av Garnisonsmuseet. Reportage om besöket finns på s. 34.

Veteranträff i Skövde
På förslag från Trängens samordningsgrupp så genomför Trängregementet i höst en gemensam aktivitet i form av Veteranträff för Trängens alla kamratföreningar. Inbjudan till träffen kan du läsa om på s. 31.

Sveaträngaren
Kamratföreningens tidning kommer ut i december med bland annat reportage och artiklar från
• Vårutflykt • Trängmästerskap i golf • Veteranträff
• Svea trängdag • T 1-bilder • Tränghistoria

Avslutning
Till sist önskas alla Sveaträngare en trevlig och varm sommar med förhoppning om fortsatt stort stöd och deltagande i Kamratföreningens aktiviteter under hösten.

Tore Månsson
Ordförande

Kontakt med redaktionen

Tore Månsson
Cymbalvägen 16
544 30 Hjo
0503-120 29
070-664 17 67
tore.mansson.hjo@telia.com

Roland Pekkari
Tröskelgränd 4
540 70 Skövde
0500-46 14 57
0500-46 61 19 (arb)
roland.pekkari@mil.se

Gunnar Hallstedt
Rydsvägen398 A
584 39 Linköping
013-17 49 40
gunnar.hallstedt@comhem.se

Bo Karlsson
Videgatan 8B
582 46 Linköping
013-12 08 81
bo.karlsson@bredband.net

Pg-nummer till T 1 Kamratförening: 32 82 54-8

18 fältsjukhus. Flera av dessa kom också att deltaga i större försvarsmaktsövningar, med allt vad detta innebar.

Att på bara tre fältövningsveckor hinna samtrimma personalen, utbilda förare av tunga fordon, först upprätta sjukhuset i Linköping, sedan bryta och lasta all materiel och med 14-16 större lastbilar, de flesta med släp, samt fem-sex bussar landsvägsförflytta allt till platser som Göteborg, Värmland och Stockholm var prestationer som jag såhär i efterhand inte kan förstå hur de kunde genomföras. De fullföljdes dessutom vid samtliga tillfällen utan vare sig personella eller materiella skador.

Vid varje tillfälle då ett fältsjukhus kallades till Linköping för första övning tjänstgjorde tio-tolv militära instruktörer samt sjukvårdslärare ur T 1 och garnisonen, alla med sina specialkunskaper. Även T 3 sände frekvent ned instruktörer till "sina" sjukhus. Dessutom tjänstgjorde alltid utbildningsläkare, röntgenläkare och operationssjuksköterskor ur RiL/US som lärare vid varje övning.

En och samma materielstock, lånad ur ett närbeläget mobiliseringsförråd, användes under samtliga T 1-övningar. För att underlätta hanteringen förrådställdes materielen på T 1. Då regementet lades ned byggdes nya lokaler för Svea Trängbataljons sjukvårdsutbildning, lokaler som också medgav förrådsställning av sjukhusets materiel. En för landet specifik vårdanläggning för tvättning och torkning av sjukvårdstält uppfördes också. Löjtnant Rolf Pettersson var mästerlig i att klara av all komplettering och vård som krävdes mellan varje övning, likaså att klargöra alla behov inför nybyggnationerna. Totalkostnaderna för Medicus, som den nya anläggningen för sjukvårdsutbildningen döptes till, uppgick till cirka 40 miljoner kronor. Lokalerna är efter avvecklingen av Linköpings garnison övertagna av Östergötlands läns landsting och Linköpings universitet och används främst av Krigsmedicinskt Centrum i Linköping.

Om framtiden.

Har vi i Sverige någon kapacitet att i dag eller i framtiden verka med några fältsjukhus? Jag har ingen insikt och vet inte. Den kapacitet och det kunnande på området som byggdes upp på T 1 och T 4 är sedan länge upplöst och rimligen svårt att snabbt ersätta, om behovet skulle finnas.

I internationellt perspektiv

Sveriges fältsjukhus väckte under utbildningsåren stort internationellt intresse.

SAUDIARABIEN Den enda fullskaliga insatsen med ett svenskt fältsjukhus gjordes under Gulfkriget 1991,då ett med underhållsdel förstärkt sjukhus flögs in till Riyadh i Saudiarabien. Personalstyrkan uppgick till närmare 550 personer. För att snabbt få ned all materiel ställde USA sju Galaxyplan, världens då näst största transportplan till förfogande. Personalen flögs på annat sätt. Sjukhuset anlände sent under krigsförloppet och kom aldrig i hård belastning. Att behandla drygt 170 influgna patienter, flertalet för sekundärkirurgi, blev en del av uppgifterna.

LIBANON FN-sjukhuset i södra Libanon bemannades 1980-1992 av svensk personal, 100-120 personer per avlösning. Mycket av den sjukvårdsutrustning som användes där var densamma som vid fältsjukhusen. Såväl lokaler för sjukvård som för personal utgjordes dock av baracker och containers.

SOMALIA I Somalia upprättades cirka 1/3-dels fältsjukhus med drygt 100 personers bemanning som i fyra avlösningar verkade under pågående krig under hela 1993. Sjukhuset ingick i de USA-ledda Unified Task Force under parollerna Operation Restore Hope och Operation Continue Hope för att från juni övergå till en av FN ledd insats. I Somalia tjänstgjorde samtidigt 28.800 personer från USA och 17.700 personer från drygt 30 andra nationer.

Flera hundra somaliska patienter blev opererade vid det svenska sjukhuset som erhöll ett mycket gott anseende bland lokalbefolkningen i Mogadishu.

Stort skadeutfall

Det intill dess största skadeutfallet som under ett dygn drabbat FN-personal inträffade 1993-06-05, då 24 personer dödades och nära 40 skottskadades, flertalet mycket svårt. Mer än hälften av alla dessa kom under några få timmar till det svenska sjukhuset som verkligen fick visa upp allt kunnande. Alla som omkom var ur den pakistanska bataljonen, liksom huvuddelen av de skadade.

Under andra avlösningen, där jag verkade som biträdande chef, flyttades större delen av det ursprungligen tältgrupperade sjukhuset in under betongvalv, det enda som återstod av universitetet Mogadishu. Arbetet blev enormt krävande och medförde behov av en del kompletterande utrustning, även biträde med håltagning i betongväggar av ett ingenjörkompani från USA, men räddade förmodligen liv.

Sjukhuset blev under det andra halvåret beskjutet med såväl handvapen som granatkastare.

Rapport från SMKR representantskapsmöte 2008

TORE MÅNSSON

SMKR – Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund

SMKR organiserar de militära kamratföreningarna i Sverige och företräder dem inför Försvarsmakten och övriga delar av samhället.

SMKR ansluter kamratföreningar från alla försvarsgrenar, vapen- och truppslag och andra organisationsenheter med försvarsanknytning. Antalet anslutna föreningar är för närvarande drygt 80 och antalet medlemmar uppgår till cirka 35.000.

SMKR vill verka för:
- försvarsvilja och försvarsupplysning
- samarbete mellan våra kamratföreningar
- samarbete mellan de nordiska ländernas kamratföreningar
- vård av våra militära traditioner och av förbandsmuseerna

SMKR högsta beslutande organ är Representantskapet, som samlas vartannat år. Däremellan leds verksamheten av en förbundsstyrelse.

SMKR är medlem i Riksförbundet Folk och Försvar och deltar i dess arbete.

Inledning av mötet

SMKR genomförde den 1- 3 april sitt representantskapsmöte 2008 på färjan m/s Vana Tallin, som går mellan Stockholm och Riga.

Fyrtio delegater inklusive förbundsstyrelsen deltog i årets möte. Sammanlagt var tjugofyra föreningar representerade. T 1 KF representerades av ordföranden Tore Månsson och sekreteraren Roland Pekkari och från T 4 KF deltog vice ordföranden Peter Alf.

Mötet inleddes med att brigadgeneral Göran Mårtensson, som är chef för förbandsproduktionen och SMKR kontaktman i Högkvarteret, på ett trevligt och entusiastiskt sätt orienterade om Försvarsmaktens utveckling. Först redovisades Försvarsmaktens strategiskamål,varviddetsärskilttrycktespå:
- Omedelbart användbara insatsförband, som löser nationella och internationella insatser
- Effektivare samverkan med övriga försvarsmyndigheter med insatsförband i fokus
- Personalförsörjning
- En gemensam värdegrund i Försvarsmakten

Sune Birke lämnar över ordförandeklubban till Christer Olofsson.

Det framkom också att Försvarsmaktens budget för 2008 ännu inte var fastställd. Av verksamhetsbudgeten går omkring 80 % till fasta kostnader och 20 % disponeras för förbandsutbildning.

Avslutningsvis framförde Göran Mårtensson, att han sedan sin tid som förbandschef har mycket goda erfarenheter av kamratföreningsverksamheten och ser fram emot en dialog med SMKR och de militära kamratföreningarna.

Fortsättning på mötet

Därefter följde de sedvanliga programpunkterna på Representantskapsmötet under ledning av avgående ordförande Sune Birke. Av verksamhetsberättelsen framkom att SMKR styrelse har satsat på att öka kontakterna med medlemsföreningarna, bland annat utskick och informationsåtgärder på förbundets hemsida. En av de viktigare uppgifterna är att representera vid årsmöten och jubileer hos de olika föreningarna och dela ut SMKR utmärkelser.

Sedan förra representantskapsmötet har SMKR på uppdrag av Försvarsmakten utrett Försvarsmaktens stöd till de militära kamratföreningarna och därmed sammanhängande frågor. Utredningen överlämnades till Högkvarteret 2006-12-19 och redovisades under 2007 för brigadgeneral Göran Mårtensson. Vid redovisningen påpekades att SMKR hittills saknar Högkvarterets ställningstaganden till utredningens framförda förslag. Vid samma tillfälle redovisades SMKR behov av stöd från Försvarsmakten för genomförande av XXXII Nordiska Kamratföreningsmötet 2009, som Sverige är värd för.

Styrelsemöte. T 1 representant Tore Månsson, tvåa från vänster.

Ny förbundsstyrelse

Förbundsordförande
Överste Christer Olofsson

Styrelseledamöter
Överstelöjtnant Göran Persson
Major Stefan Bergqvist
Överste Tom Olson
Kapten Anders Blomqvist
Överstelöjtnant Steve Gunnarsson
Kommendörkapten Bertil Andreasson

Avslutning på mötet

För att underlätta erfarenhetsutbyte föreslogs att kontaktperson i respektive kamratförening namnges på SMKR hemsida. Dessutom föreslogs att länka SMKR hemsida till respektive kamratförenings hemsida för att underlätta sökning på nätet.

Många delegater bekymrade sig över kostnaderna för att ge ut sina kamratföreningstidningar. Flera framhöll att tidningen är den viktigaste länken till många medlemmar och särskilt för de som bor ute i landet. Det diskuterades om ett eventuellt projekt där redaktörer för kamratföreningstidningar samlas för att utbyta idéer om utformning, tryckning etc.

Mötet avslutades med att Sune Birke överlämnade ordförandeklubban till den nyvalde förbundsordförande Christer Olofsson, som är överste i Flygvapnet och var F 16 sista chef och därefter stf chef för Flygtaktiskt kommando innan pensioneringen 2007. På hans förslag valdes Sune Birke till hedersordförande i SMKR.

Christer Olofsson framhöll att han vill vara kamratföreningarnas förlängda arm in i Högkvarteret. Därefter presenterade han riksförbundsstyrelsens verksamhetsplan för 2008-2009, som innebär:

- Förbättring av SMKR hemsida.
- Kontakt med brigadgeneral Göran Mårtensson och handläggare i HKV avseende Försvarsmaktens stöd till SMKR och dess föreningar.
- Agerande för att Försvarsmakten även i fortsättningen skall stödja utgivning av kamratföreningarnas tidningar.
- Deltagande i möten med Folk och Försvar.
- Ökad tyngdpunkt på nordiskt samarbete
- Förberedelser och genomförande av Nordiskt kamratföreningsmöte 11- 14 juni 2009 i Karlskrona och Kallinge.

Besök i Riga

Under onsdagen gjorde vi i det vackra vårvädret en trevlig rundtur i Riga med en svensktalande guide. Innan besöket kåserade SMKR hedersordförande Leif Törnqvist om Lettlands och Rigas historia. Staden grundades redan 1201 och var under stormaktstiden Sveriges största stad. Svenskarna har ett mycket gott rykte alltsedan perioden 1622-1721, då Livland ingick i Sverige. Efter oss kom ryssarna och därför talar man fortfarande om den goda svenska tiden. Riga är en vacker stad vid floden Daugava och är väl värd ett besök. Gamla stan blev delvis förstörd under andra världskriget men har återuppbyggts i gammal medeltida stil. Svenskporten vid Kaserngatan och den långa kasernen, som är Rigas längsta byggnad, innehåller kontor, butiker och restauranger och påminner om svensktiden. Kruttornet med militärmuseet har återskapats efter frigörelsen 1991 bland annat genom privata gåvor och sådant som gömts undan under ockupationen. Utanför vallgravarna i anslutning till Gamla stan ligger en stadsdel med nästan tusen välbevarade jugendhus. Efter guidningen gavs tillfälle att på egen hand studera staden innan återfärden till Sverige och fortsatt kamratlig samvaro på färjan.

Trängregementets och T 2 Kamratförening

SVEN-ERIC ANDERSSON

Bilder från Garnisonsmuseets arkiv.

Kamratföreningen leder sitt ursprung till Kunglig Göta trängkårs kamratförening som bildades i Skövde den 1 september 1935, i samband med Trängtruppernas 50-årsjubileum. Kårchefen vid T 2, major Arvid Holmberg, mottog fanan av arméfördelningschefen, generalmajoren L. Lilliehöök, framför det uppställda förbandet och de samlade gästerna.

Efter uppställningen samlades gamla som unga trängsoldater i Manskapsparken. De över 600 närvarande tillfrågades om de var villiga att bilda en kamratförening. Efter enhälligt bifall förklarade löjtnant Sandén Kungl Göta trängkårs kamratförening bildad. Kamratföreningens förste ordförande blev översten Richard Teodor Berg, som avgått som kårchef 1924. Av de närvarande tecknade sig 196 som medlemmar.

Kamratföreningen har ändrat namn när regementet, genom övergripande beslut, ändrat namn och organisation. Namnändringarna har medfört stadgerevisioner men beteckningen "Kungl Göta" har alltid funnits med.

Föreningens nuvarande namn är Trängregementets och Kungl Göta Trängregementes Kamratförening.

Vid föreningsstarten 1935 beslöts att ge ut en medlemstidning. Den fick namnet Götaträngaren. Tidskriften är sedan 2003 gemensam för regementet och kamratföreningen. Sedan hösten 2007 är namnet ändrat till Trängaren.

Huset i bakgrunden ligger längs nuvarande Granvikagatans norra sida. De är idag borta och istället finns där en HSB bostadsrättsförening som byggdes 1969.

Mötet i Manskapsparken.

Föreningens ändamål är att vidmakthålla och utveckla samhörigheten mellan i tjänst varande personal vid Trängregementet och personal som tillhört detta eller Kungl Göta trängregemente, att vårda och stärka regementets traditioner och anseende, att befrämja ett gott kamratskap medlemmarna emellan samt att, i samverkan med trängens övriga kamratföreningar, främja och vidmakthålla kamratskap och traditioner.

Varje år görs en resa i för regementet in-

tressanta trakter och då berättas många minnen och episoder.

Vid regementets dag varje år träffas man och har möjlighet att följa regementets nuvarande verksamhet. Kamratföreningen deltar också med sin fana vid uppställningen på kaserngården. Under året arrangeras också ett par träffar på Trängregementets mäss där vi äter en gemensam middag följt av någon aktivitet, diskussion, filmvisning eller något annat som kan vara till nytta och glädje.

Foto: Ulf Floberg

Kamratföreningen belönar "Bäste soldat" på varje kompani vid Trängregementets årsklass med Trängregementets sköld. Skölden överlämnas vid högtidlig ceremoni i samband med utryckning/avslutning.

Om du vill läsa mer om föreningen kan du gå in på Trängregementets hemsida: www.trangreg.mil.se. Från startsidan går du in under "Regementet". Under "Föreningar" finner du "Kamratföreningen".

Medlemskap
Som medlem i föreningen kan antagas den som vill stödja föreningens syften och verksamhet. Medlem skall erlägga beslutad medlemsavgift. Medlem får Trängregementets och Kamratföreningarnas gemensamma tidning. Medlem är, med automatik, dessutom medlem i Garnisonsmusei Vänner (GMV).

INBJUDAN
Gemensam kamratföreningsträff i Skövde
DEN 24-25 OKTOBER 2008

Trängregementets och T2 Kamratförening inbjuder till en gemensam kamratföreningsträff. Trängsamordningsgruppen beslutade i mars i år att vi skulle anordna en sådan träff. T1, T3, och T4 kamratföreningar samt Försvarets Trängklubb inbjuds.

24 OKTOBER
1230 Samling vid Trängregementets kasernvakt
1300-1500 Redovisning av nyheter inom underhållstjänsten. Därefter fikar vi på Soldathemmet där vi också får en guidning i de vackra lokalerna.
1530-1700 Besök vid Garnisonsmuseet med Nationella Trängmuseet.
1800 Samling på mässen
1830 avnjuts en tvårätters middag.

25 OKTOBER
0900 Samling utanför Trängregementet för transport till Högskolan i Skövde där T2 var förlagt fram till 1984. Efter ett besök där far vi ut till Karstorp, norr om Skövde, där regementet med delar vapenövade 1940-1947.
1300 Gemensam lunch varefter träffen avslutas.

Förläggning kommer att ordnas i anslutning till regementet. Kostnaden är cirka 250 kronor per person i dubbelrum fredag till söndag. Eventuellt kan logementsförläggning ordnas fredag till lördag till ringa kostnad. Önskas annat boende meddelas Sven-Eric Andersson.

Transporter till Skövde ordnas av respektive kamratförening, T1, T3, T4 och Försvarets Trängklubb, enligt vad de meddelar i särskild ordning, samt av den enskilde.

Anmälan görs till respektive kamratförening senast den 1 oktober 2008 på följande adresser:

T1 roland.pekkari@mil.se

Trängregementets och T2 Kamratförening swisseandersson@telia.com, tfn 0702 392977

T3 Sollefteå Museum, tfn 0620-682980. Anmäl namn, adress, tfn-nummer och e-postadress.

T4 Knut Johansson, tfn 0451 13874

Försvarets Trängklubb
peter.wase@fhs.se alternativt med post till: Övlt Peter Wase, FHS, Box 27805, 115 93 Stockholm

Respektive kamratförening anmäler deltagare till Sven-Eric Andersson senast den 7 oktober.

Eventuella ändringar meddelas på Trängregementets hemsida, www.trangreg.mil.se. Gå in under "Regementet". Under "Föreningar" finner du "Kamratföreningen".

Hjärtligt välkommen!

Sven-Eric Andersson
Ordförande i Trängregementets och T2 Kamratförening

Mina minnen – sista delen

ERIC JANSSON

Här följer den sista delen av Erik Janssons berättelse från T 2 under 1930-talet och framåt.

Utredningsarbetet Vu 60 var en enmansutredning ledd av riksdagsmannen Bengt Gustavsson, som till sitt förfogande hade ett stort antal militära och civila experter, samt ett sekretariat. Huvudsekreterare var kanslirådet Rune Blomkvist, som jag lärde känna som en imponerande duktig tjänsteman.

Utredningen, som sorterade under försvarsdepartementet (FöD) disponerade lokaler på Fredsgatan, granne med spionen Wennerström. Utredningen flyttade senare till en lokal på gamla I 1, Karlavägen/Banérgatan, där jag kom att arbeta i nya utredningar.

Personalofficeren, kapten Wally hade nu fått en arvodestjänst i Uppsala varför jag åter hade två befattningar vid personaldetaljen. Då och då kallades jag upp till Stockholm för att delta i utredningens sammanträden. Det var en ny värld jag hamnat i bland höga militärer från samtliga försvarsgrenar och kvalificerade civila tjänstemän. Genom det mottagande jag fick, från alla håll, behövde jag dock aldrig känna mig som en katt bland hermelinerna.

När en ny personalofficer skulle utses fick jag av regementschef överste Lyning den grannlaga uppgiften att lämna synpunkter på de olika alternativ av officerare han tänkte sig för uppgiften. Hösten 1965 blev utredningsarbetet allt mer intensivt, eftersom betänkandet snart skulle lämnas och jag kom därför under vissa perioder att arbeta delar av veckorna på heltid vid utredningen. Jag fick många specialuppdrag och biträdde även sekreteraren i hans arbete. Eftersom jag utsetts som expert inom personalområdet blev det främst de delar av utredningen som jag kom att syssla med. När jag nu allt längre tid av veckan deltog i utredningens arbete, samtidigt som jag upprätthöll tjänsterna som både personalofficer och personalregistrator på T 2, visade sig tydligt resultatet av genomförd effektivisering av personaldetaljens verksamhet. Biträdespersonalen klarade, var och en, sin uppgift självständigt och beredde ärendena inom sina ansvarsområden så fullständigt att jag efter ankomst till T 2 fredag kväll eller lördag, kunde ta ställning och fatta beslut. På måndagarna använde jag ofta restiden på tåget till att underteckna handlingar som sedan lades på postlåda i Stockholm. Det var synnerligen tillfredsställande att rationaliseringen av verksamheten vid Personaldetaljen fått till resultat att jag, samtidigt med mitt arbete där, kunde vara vissa tider vid utredningen. Övernattningsbostad hade jag på Bergs pensionat invid centralpostkontoret på Vasagatan.

Den 27 maj 1966 blev jag utsedd att vara biträdande sekreterare i 1966 års värnpliktskommitté (Vk 66). Kommitténs uppgift var att närmare se över och anpassa utbildningen till VU 60 för de värnpliktiga som uttagits för utbildning i specialtjänst, samt vissa frågor rörande frivillig befäls-utbildning. Enmansutredare var även nu riksdagsmannen Bengt Gustavsson, sekreterare R Lugn och experter överste Reuterswärd, byråchefen Borgqvist, överstelöjtnant Smedler, byråintendent Nystedt samt hovrättsassessor Skarstedt. Alla kom att bli mina mycket goda vänner. Jag knöts till uppdraget rörande de specialtjänstuttagna värnpliktigas utbildning.

Nu var jag tjänstledig för kommitteuppdrag. Jag jobbade på heltid i Stockholm och veckopendlade med bil eller tåg.

1967 gjorde utredningen studiebesök i Schweiz, vilket blev ett oförglömligt minne. På ett trevligt party hos Sveriges ambassadör hade jag svårt att hänga med eftersom tre språk var i luften. Enligt överenskommelse var det annars tyska som skulle användas. Jag titulerades Herr Adj. Chef E Jansson.

Utredningsarbetet omfattade utbildningen av alla kategorier värnpliktiga uttagna i specialtjänst, allt ifrån civilingenjörer, läkare och tandläkare till präster och jurister för placering i speciella krigsbefattningar. Överste Jan Smedler, som ledde arbetet, var en skicklig yrkesman och en god läromästare. Vi blev goda vänner och jag kom även att lära känna hans familj. För att få högre lön ordnades så att jag 1969 fick ett jobb som byråintendent vid Värnpliktsverket i Solna, dock med fortsatt tjänstledighet l. för kommitteuppdrag. Även om jag fortfarande hade tjänstledighet, började jag arbeta med bland

Pg-nummer till Trängregementets och Kunglig Göta Trängregementes kamratförening: 9 58 82-7

annat verkets budget. Överste Smedler blev regementschef för I 14 1970 och ersattes då av överste P G Brissman. Vi kom att arbeta bra tillsammans och blev goda vänner.

Arbetet skulle nu utmynna i ett betänkande, vars utformning juristen Stig Nystedt och jag hade att ombesörja. Vi kompletterade varandra, han med sin förmåga att skriva och jag med mitt detaljkunnande. Utöver överste Brissman fanns i bakgrunden även byråchefen Borgquist.

Betänkandet lämnades 1971. För egen del var jag även involverad i ett arbete inom FöD rörande samordningen mellan värnpliktsutbildning och eftergymnasiala studier. När betänkandet var färdigt lämnade överste Brissman utredningen, varefter det ankom på mig att bemöta alla synpunkter som framfördes från försvarsgrenshåll. Det var sannerligen ingen lätt uppgift och jag tvingades då och då be överste Brissman komma till min hjälp. Jag deltog senare även i arbetet med att skriva propositionen.

I maj 1972 utsågs jag till sekreterare i 1972 års värnpliktsutredning, en parlamentarisk utredning bestående av sex riksdagsmän, nio experter och ett sekretariat. Ordförande var riksdagsmannen Bengt Gustavsson. Uppdraget var att se över de värnpliktigas utbildning och utnyttjande med mera. Att jobba med parlamentariker var en ny erfarenhet. Trycket på sekretariatet var stort med hänsyn till det stora antalet ledamöter. Utredningen gjorde dessutom många resor, oftast med militärt eller civilt flyg, vilket krävde omfattande planering. Mycket materiel i form av PM producerades, främst för riksdagsmännen att ta del av före sammanträdena.

Riksdagen hade nu flyttat från gamla riksdagshuset, som skulle byggas om, till en nyuppförd byggnad vid Sergels torg. Sammanträden hölls ofta i någon av riksdagens utskottslokaler för att riksdagsmännen, efter kallelse, snabbt skulle kunna infinna sig i plenisalen vid voteringar.

Utredningens sekretariat disponerade lokaler i Sjöfartsverkets hus vid Sehlstedtsgatan. Som grannar hade vi Handelsflottans välfärdsråd, som tillhandahöll svenska sjömän över hela världen med litteratur, musikkassetter och film. En verksamhet som det var lärorikt att få insyn i. Utredningsarbetet bedrevs i gott samförstånd mellan alla parter. Samvaron med experter, som hade sitt arbete förlagt till samma lokaler som sekretariatet, var mycket bra. En av dessa experter var översten Magneberg, en trevlig man och artillerist. Vi lunchade som regel tillsammans. Ännu mer än tidigare kom jag nu att jobba med byråchefen Borgquist, kallad "chefsideologen" på grund av sitt stora kunnande. Med glädje tänker jag tillbaka på allt det kvalificerade material vi producerade tillsammans och då inte minst allt informativt bildmaterial. Hans tjänstgöringsplats var i ett hus på Kommendörsgatan dit sekretariatet ofta kallades till sammanträden, även på kvällstid.

1975 fick jag ett separatuppdrag vid departementets planerings- och budgetsekretariat (PBS). Uppgiften var att ta fram behovet av personal i olika nivåer inom alla försvarsgrenarna. Det var inte något som dessa med glädje åtog sig att lämna underlag för. Endast Armén inkom med infordrade uppgifter varför arbetet avbröts efter en tid. För egen del behöll jag inlämnat material för eventuell senare bearbetning.

På hösten detta år gick jag officiellt i pension, men fortsatte med pågående utredningsarbete. 1976 förordnades jag som sakkunnig i försvarsdepartementets befälsordningsgrupp, som hade i uppgift att arbeta fram en helt ny befälsordning inom försvaret (enhetsbefäl), i enlighet med 1973 års principbeslut. Arbetet sorterade under rättschefen Skarstedt och sekreterare var överstelöjtnant Per Ahlin, P 10. Sekretariatet huserade på Kommendörsgatan. Själv hade jag kvar mitt arbetsrum på Sehlstedtsgatan och kunde därför arbeta ganska fritt och ostört.

Jag delade inte helt direktivens målsättning varför jag gjorde egna kritiska överväganden som lämnades i form av PM. Bl a "Synpunkter på befälsordningsfrågan" (mars 1976),"Synpunkter på nivågrupperingen" (dec 1976) och "Synpunkter på utkast till förslag till proposition angående ny befälsordning" (okt 1997). Mitt ifrågasättande anser jag senare visat sig vara väl befogat.

Utifrån det material jag behöll från den avbrutna utredningen inom PBS angående Försvarets behov av personal med mera, gjorde jag en egen utredning gällande Armén. Denna utredning utmynnade i ett PM (37 sidor) omfattande Arméns behov av personal med mera för freds- respektive krigsorganisationen, baserat på senast föreliggande försvarsbeslut.

I samband med att mitt förordnande som sakkunnig vid FöD gick ut den 1 oktober 1978 ingav jag förutnämnda PM "Arméns personalbehov H 16/8 1978" till departementschefen. PM:et döptes, enligt vad jag hört, till "Eriks testamente". Jag har senare erfarit att det studerades ingående vid såväl departementet som vid arméstaben.

Avslutningsvis kan jag konstatera att det har varit en synnerligen trevlig, lärorik och utvecklande tid för den unge volontären, som utan att ha något bestämt mål i sikte, anställdes 1933.

Kamratresa till gamla T 1-området

AV ULLA ANDERSSON

Gamla T 1-området i Linköping var huvudmålet när Trängregementets och Kunglig Göta Trängregementes kamratförening åkte på vårresa. Ett spontant mellanmål hann vi också med – på Cloetta.

"Vätternrundan" startade inne på Trängregementets område i Skövde och 20 passagerare tog plats i Arméns Lejons buss, med Lars Gustafsson som chaufför. Alv Svensson var reseledare men han gav snabbt Tore Månsson äran för det trevliga programmet och förklarade att det var Tore som "rekat" sevärdheter på andra sidan Vättern. Motala Motormuseum var första anhalt och samlingarna där är ett eldorado för nostalgiker. Här finns inte bara bilar, mopeder och radioapparater utan även fritids- och vardagsföremål som gör miljöerna levande.

Samlade utanför T 1 kanslihus.

"Bröderna" Karlsson våra entusiastiska guider på T 1-området.

Lunchen serverades på Malmenmässen vid Malmslätt innan militärflygets utveckling presenterades i Flygvapenmuseet av före detta helikopterpiloten Peter Källoff. De tidigaste planen för militär användning införskaffades av Armén och Marinen på 1910-talet, men de två första starterna skedde inte på Malmen utan på Axevalla hed, mellan Skövde och Skara! Nattlogin var förlagd till hotell i Linköping och kvällen fri för egna aktiviteter.

På söndagsmorgonen gick färden till "Gamla T 1-området" där flera gatu- och kvartersnamn minner om Svea Trängkårs storhetstid. Bosse Karlsson och Lars-Olov Karlsson ledde promenaden genom området och berättande så levande och entusiastiskt att även vi som inte upplevt "militärtiden" lätt kunde föreställa oss hur det sett ut och vad som utspelats här innan platsen förvandlades till bostadskvarter. Det blev också en tur, med buss, till området vid den så kallade dubbelkasernen där drygt 50 företag och myndigheter nu har sin verksamhet.

Garnisonsmuseet, inrymt i det byggnadsminnesmärkta Röda förrådet, besöktes också och Lars-Åke Weinerhall berättade om museet som är gemensamt för de Linköpingsförband som verkade fram till 1997; Livgrenadjärregementet I4/Fo41, Svea Artilleriregemente A1 och Svea Trängkår T1. Här finns även föremål som tillhört de olika förbandens föregångare, ända från mitten av 1500-talet.

Därefter blev det besök på Husqvarna fabriksmuseum. Förutom spisar, symaskiner och motorsågar har museet många motorcyklar. Leveranserna av motorcyklar till Armén började Husqvarna med redan 1916. På museet finns bland annat en med Arméns Lejons dekaler vilken skänkts av Thomas Axelsson.

Därefter bar det av till Skövde igen och det var lätt att konstatera att den välplanerade resan gett många minneskickar. Trots det digra programmet genomfördes resan i ett behagligt tempo och bjöd, förutom mycket nostalgi, även på många nya härliga aha-upplevelser.

Lars Gustafsson klappar om Thomas Axelssons gamla lejonhoj.

Reseledaren Alv Svensson i berättartagen efter lunchen på Malmenmässen.

Lars-Åke Weinerhall vaktar Garnisonsmuseet i Linköping.

58:or på Regementets dag

TEXT: SVENOLOF GRENABO

58:orna uppställda på kaserngården. Längst till vänster plutonchef Sune Sivander.

I samband med Regementets dag samlades Befälskola A, 1 trfplut 3 komp, av årgång 1958. Genom efterforskningar i Krigsarkivet hade Svenolof Grenabo lyckats samla 21 av de 29 kamraterna som numera är i livet. Dessutom deltog plutonchefen Sune Sivander, som vid den tiden det begav sig var nyexaminerad fänrik från Försvarshögskolan på Karlberg. Hans medverkan var synnerligen uppskattad av jubilarerna.

Dagen inleddes med soldaterinran på kaserngården och dessförinnan hade regementschefen överste Mats Ström i sitt välkomstanförande särskilt vänt sig till jubilarerna. Det var naturligtvis intressant för deltagarna att få se dagens Trängregemente med Logistikskola, Motorskola och NBG samt inte minst det fina Garnisonsmuseet där överste Nils Smith och Björn Lippold med flera gjort stora insatser med iordningsställandet inför återinvigningen. Det var många nostalgiska känslor och glada skratt hos 50-åringarna när man fick se den materiel som användes under 1950-talet i jämförelse med dagens toppmoderna utrustning.

Efter Regementets dag gjordes naturligtvis ett besök på gamla T 2 för att titta på minnesstenen och kasern 3 där Folkuniversitetet numera håller till.

Vid ett 50-årsjubileum finns det naturligtvis mycket att minnas; älning medelst hasning, exercis etc väckte många muntra skratt, liksom alla uppdrag som trafikreglering, dirigering och tältslagning. Det var ganska trötta men nöjda och glada 50-åringar som lämnade Skövde dagen därpå. Ett särskilt tack framfördes till mj Roland Pekkari för god omvårdnad samt för den goda lunchen som serverades.

Major Pekkari möter vid kasernvakten.

Vad händer under hösten 2008?

Det är mycket nytt som händer på regementet nu, nytt utbildningssystem och fortsatt stora internationella uppdrag. Kamratföreningens verksamhet påverkas. Vad kommer då att hända i höst?

2 oktober – Filmvisning i Garnisonsmuseet.
Björn Lippold letar fram ett par gamla filmer ur sina arkiv. Vi sitter i museets samlingspunkt och tittar på storbildsteven och minns. Efter filmtittandet går vi till Trängregementets mäss och avnjuter en traditionsenlig ärtmiddag med tillbehör. Samling på museet klockan 1730. Middagen blir cirka klockan 1900. Anmälan om deltagande till ordföranden Sven-Eric Andersson via e-post swisseandersson@telia.com eller per telefon 0702 392977 senast 18 september.

24-25 oktober – Gemensam kamratföreningsträff
Se den särskilda inbjudan, s. 31.

27 november – Fotoidentifikation
Vi samlas på Trängregementets mäss klockan 1800. Cirka klockan 1830 äter vi ärtmiddag. Efter middagen delar vi upp oss i smågrupper. Vi tilldelas ett antal fotografier ur garnisonsmuseets gömmor. Uppgiften blir att skriva ner vad vi känner igen. Det kan vara personer eller materiel. Alla bilder ska vara från 1970- , 80- eller 90-talet. Anmälan om deltagande till ordföranden Sven-Eric Andersson senast den 20 november. Adress och telefon enligt ovan.

December
Gubbalunch i vanlig ordning som regementschefen bjuder in till.

Programändringar
Eventuella ändringar meddelas på hemsidan. Gå in där då och då och kolla. Har du inte tillgång till dator kan du alltid kontakta ordföranden om du är osäker.

Julluncb efter årsmötet 2007.

Årsmötesförhandlingar.

Nytt namn - ny ordförande

Sven-Eric Andersson valdes till ny ordförande.

Vid årsmötet den 15 december 2007 antogs det nya namnet på vår kamratförening: Trängregementets och Kunglig Göta Trängregementes Kamratförening. Namnet vill visa samhörigheten mellan i tjänst varande personal vid Trängregementet och personal som tillhört detta eller Kunglig Göta Trängregemente. Vid mötet valdes Sven-Eric Andersson till ny ordförande. Han blev fänrik på T 2 1970 och har bland annat varit kompanichef och bataljonschef vid regementet. Sista befattningen i tjänst var chef för Arméavdelningen i Högkvarteret innan han valde särskild pension (SP) 2004. Hela den nya styrelsens sammansättning hittar du på hemsidan, www.trangreg.mil.se

T 3 Kamratförening

T 3 seniorer – vad gör de?

Ulf Torhult

Vi sitter i gamla Apotekshuset vid Storgatan i Sollefteå och talar om T 3 seniorer. Vi, det är Bengt "Ecka" Ericson och undertecknad, som bara varit med seniorerna de senaste åren. Själva Apotekshuset är värt några rader. Det var apotekaren J G Askberg som 1889 lät stadens store arkitekt Lars Niklas Wahrgren bygga ett hus som kombinerad bostad och apotek. Huset är byggt i rött tegel med tinnar och torn i en blandstil som var så typisk för det sena 1800-talet. Det är i dag byggnadsminne, men skulle på 1970-talet rivas. Det räddades genom massiva protester. Nu finns biblioteket i en tillbyggnad och museet i huvudbyggnaden. I museet ingår T 3 med en liten del, och det är nu ett fåtal föremål som visas. Det bygger mera på att man kan se gamla miljöer och människor på bildskärmar.

Seniorerna är löst knutna till Kamratföreningen och består av före detta anställda vid T 3 och bergverkstan, det vill säga Miloverkstaden i Sollefteå, som var insprängd i berget strax norr om T 3. Vi träffas varje torsdag mellan nio och tolv, där första timmen går till att dricka kaffe och tala om gamla minnen. Sedan arbetar vi med olika projekt med knytning till förbandet. Det brukar vara 12-15 bröder som deltar.

Jag ville veta hur det började och fråga Ecka, som vet och har drivit verksamheten från början.

Ecka berättar hur det började.

"Det startade 1995 när T 3 fungerade som det gjort då i nästan 100 år. Där byggdes museet i gamla mobserviceförrådet, före detta sjukstallet, som kunde disponeras. Vi visade upp olika miljöer från livet på kasernen och i fält. Hit kom också Ångermanlands Textilarkiv. Något både för karlarna och kvinnorna."

"Den här unika satsningen invigdes av statsrådet Margot Wallström och chefen för Statens försvarshistoriska museer, Leif Törnqvist, en vacker försommardag 1995. På nyåret 1996 samlades vi några pensionärer och Nils-Eric Nyberg, som var engagerad i museiverksamheten, för att dra upp riktlinjerna för museet. Detta var starten för seniorerna."

"Tankarna var att vi nu skulle göra utställningar på olika teman som ett komplement till den fasta delen. Första projektet blev 1997 'T 3:s internationella verksamhet', som började med de vita bussarna och transporter av förnödenheter till Wien. Därefter visades olika FN-uppdrag som personal från T 3 deltagit i."

Men efter det blev det flera utställningar?

"Ja, sedan arbetade vi med en stor sak. Det var 'När trängen kom till byn'. Det var många turer när Norrlandsträngen skulle sättas upp. Kampen om var förbandet skulle hamna var stor och det var inte givet att det skulle bli Sollefteå. Ett gäng seniorer åkte ner till Stockholm och Krigsarkivet för att klarlägga hur det verkligen gick till,

och några arbetade vidare för att klarlägga alla turer. De här utställningarna engagerade verkligen seniorerna. Här fick man utlopp för olika talanger från snickeri till att bygga en fantastisk modell över Sollefteå där man såg vartenda hus. Ja, jag kommer ihåg att jag hittade vårt hus, och till och med färgen på väggar och tak var rätt."

Men ni började också tidigt arbeta med alla fotografier från 1890-talet och framåt!

"Ja, arbetet fick en annan inriktning när vi lämnade T 3-området och flyttade samman med kommunens och I 21:s museidelar. Vi lämnade det praktiska arbetet och ägnade oss mer åt foton och intervjuer. Från början var det ingen ordning alls på bilderna, som var ungefär 20 000. De fanns på olika ställen och i oordning. Vi fick börja med att försöka klara ut från ungefär vilken tid de var tagna och sortera dem på rätt årtionde. Så småningom kunde vi scanna dem, sätta i pärmar och försöka hantera dem på likartat sätt enligt en stomme. Ett problem var att olika grupper tolkade anvisningarna olika trots våra försök att vara mycket tydliga. Senare skapades databasen och då blev det enklare. Ännu bättre blev det när Kalle Ödlund tog över ansvaret och han behandlar nu bilderna likartat. Nu när dubletter och ovidkommande foton är bortsorterade kvarstår ca 18.500 bilder."

"I början på 2000-talet samlades Göte Bergerbrant, Frans Arthur Andersson och Wille Wennberg för att starta olika intervjuprojekt där T 3:are och anställda vid Bergverkstan berättade om sina erfarenheter. En del av projekten har vi filmat, max 15-20 minuter. Det har inneburit hård sovring och klippning i underlagen. Andra är dokumenterade i bild och text. Vi har arbetat i grupper runt olika ämnen som 'T 3:s officerare i vardag och fest' där Arne Hedvall varit sammanhållande och 'Kyrkan och T 3' med bland andra Wille Wennberg, Frans Arthur Andersson och Lars Myhrman. För projektet 'Civilanställda på T 3' svarade Ingemar Johansson, som också hållit i kameran för alla projekt och sedan ägnat massor av timmar åt redigering. Där kompletterar nu Torsten Kingstedt och Ingemar Nordin med att förteckna den civila personal som genom åren arbetat vid förbandet. Allan Spjuth, före detta verkstadschef vid Mv Slå, med medarbetare slutför nu motsvarande för tidigare anställda i verkstadstjänst. Göte Bergerbrant gjorde en fin intervju med Frans Arthur Andersson om 'Hästepoken på T 3'. Vi har också arbetat med andra projekt; sjukhuset/tandkliniken, idrott/skytte med flera."

Kan du berätta något om vad du sysslar med nu för tiden.

"Jag arbetar dels med 'Frivilliginsatser i Finland under kriget' där personal från T 3 deltog, dels med Ångermanlands Motorklubb, hur den uppstod och blev upphov till andra motorklubbar. Det är mitt gamla intresse för motor- och trafiksäkerhetsarbete som ligger bakom."

Karl Ödlund visar bilder ur T 3 bilddatabas.

Jag tackar Ecka för den här bakgrunden till seniorverksamheten och är det någon som vill träffa gamla försvarsanställda mer än på torsdagarna, så välkommen till T 3:s bastu måndag, onsdag och fredag kl 10 då en skara gentlemän promenerar raskt och avslutar med bastubad. Men det är en annan historia.

Allan Spjuth och Kurt Lindström lyssnar på Tage Bruce.

Torsten Kingstedt, Kurt Lindström och Billy Melinder förtecknar den civila personalen.

Bilder från T 3

LEIF ÖSTBERG

I förra numret beskrev jag vad som hade hänt med byggnaderna på södra kasernområdet - Sjukhuset - Exercishuset.

I detta nummer kommer jag att hålla mig inom området norr om södra kaserngården fram till riksväg 90.

Bild 1 visar B-kasernen. I denna kasern fanns tidigare 7. komp. Soldaterna som var placerade vid kompaniet utbildades mot att kunna tjänstgöra i bataljons- och brigadförbandsplatser, fältsjukhus samt i sjuktransportförband. Kasernen var mot bakgrund av detta anpassad för sjukvårdsutbildning med specialleklionssalar i den översta våningen. I kasernen huserade även vakten och där fanns även en arrestlokal. Bilden är tagen från den öppna platsen norr om det tidigare CÖF Sjv. I denna kasern finns nu sedan tio år tillbaka en F-9 skola, som kallas för Nipanskolan. Kasernen inrymmer idag ca 300 skolelever.

Bild 2 visar hur kasernområdet mellan matsalen och B-kasernen nu anpassats från kaserngård till rastgård för barn i åldern 6-15 år.

Bild 3. Huset som ligger mellan B-kasernen och gymnastiksalen, var på 1950-talet bostad. I denna byggnad lokaliserades under en tid T 3 museum, som byggdes upp där i början av 80-talet.

Bild 4 visar byggnaden som tidigare inrymde CÖF Sjv, apotek m m.

När T 3 år 1994 lämnade området och grupperades på Hågesta byggdes hela lokalen om till museibyggnad för T 3 museum och Textilarkivet Västernorrland. Dessa båda invigdes i mitten av 90-talet. I samband med att T 3 och I 21 lades ned år 2000 togs beslut om att

1

2

3

4

5

6

7

Sollefteå kommun skulle ta över både 121 och T 3 förbandsmuseum och bilda ett stadsmuseum. Det nya museet iordningställdes av och i samverkan mellan kamratföreningarna och kommunen samt med ekonomiskt stöd av Försvarsmakten. Sollefteå Stadsmuseum inryms idag i gamla Apotekshuset på Storgatan. Ångermanlands Textilarkiv finns fortfarande kvar i byggnaden.

Bild 5. Tidigare fanns här T 3 Mekanikerskola, som lydde under chefen för 4. komp. Idag utnyttjas lokalerna av ett flertal mindre företag med olika inriktningar.

Bild 6 visar C-kasernen. Innan T 3 lämnade området fanns här Transport- och Lnuhkompanierna. Byggnaden övertogs först av telecomföretaget Telitel. I kasernen finns för närvarande Arbetsförmedlingens kundtjänst med ca 80 anställda och Svenska Kraftnät med tio anställda. Det senare ansvarar för stamnäten norr om Gävle. Dessutom finns i kasernen sedan i fjol norska Statskraft. De har köpt upp ett antal mindre kraftverk i området av Eon och kommer att köpa upp ytterligare några. Statskraft kommer då att äga kraftverk från Västerbotten i norr till Halmstad i söder. Dessutom avser de att tillsammans med SCA bygga upp en större vindkraftpark i Ramsele-området.

Bild 7. I huset inrymdes plutonsofficersmässen i första våningen och på bottenvåningen fanns fritidslokaler för de värnpliktiga. På den översta våningen fanns lokaler för de lokala fackföreningarna. I huset finns nu Energidalen i Sollefteå AB, som bildades 1992. Syftet var att etablera en plattform för näringslivsutveckling inom förnybar energi. Energidalen är idag ett kompetenscentrum inom bioenergiområdet med internationella program i samverkan med andra regioner i Europa. Verksamheten kan delas in i huvudområdena bränsleteknik, förbrän-

ningsteknik och utbildning. En del i verksamheten är att hjälpa innovatörer och företag att utveckla och prova nya idéer och produkter relaterade till biobränsle. I år har Energidalen gått samman med ett energiutvecklingsföretag från Sundsvall.

Bild 8. Gamla matsalen på T 3, som inrymmer en av Sollefteås större lunchrestauranger, kallas nu för Restaurang Nipan. Här betalar man i kassan och sedan är det bara att äta så mycket byxor och svångrem tillåter. Nipanskolan, som saknar egen matsal och kök, utspisar sina elever i en särskild del av matsalen.

Bild 9. I källarvåningen, där tidigare personalmatsalen var belägen, har Wienerbageriet funnit lämpliga lokaler för sin verksamhet.

Bild 10. E-kasernen, som har inrymt reparations- och intendenturkompaniet samt under 80-talet även Livkompaniet, har sedan T 3 lämnade området haft flera callcenterföretag inom väggarna. När dessa företag lämnade orten användes lokalerna av Kommunala Vuxenutbildningen. I dagsläget har Skatteverket tagit över huvuddelen av byggnaden, förutom ett antal rum på övre våningen som hyrs ut till mindre tjänsteföretag.

8

9

10

11

Bild 11. ThermoTech är inrymt i TPC-garaget. Detta företag har sin nisch främst inom golvvärmeområdet. Företaget installerar system för vattenburen golvvärme. Plaströr samt underlag till golv bestående av frästa spånskivor produceras av underleverantörer och distributionen ut till kunderna i landet och till utlandet sker härifrån. Företaget har sedan det startade i mitten av 90-talet expanderat och har idag ett tjugotal anställda på Nipan. Företaget har flera försäljningskontor inom Sverige, i EU och i Ryssland.

12

Bild 12 visar garaget närmast Trängvägen. Garaget är ombyggt och i hela längan finns nu ProffCom inrymt. Detta tjänste- och bemanningsföretag har drygt 100 anställda och dess huvudsakliga verksamhet är inom callcenterbranschen.

När T 3 var som störst utbildades här över 800 soldater årligen och T 3 hade ca 200 anställda. I dagsläget finns här fler människor som dagligen rör sig inom området och ytterligare tillkommer.

Adecco, ett av världens största bemannings- och rekryteringsföretag, har nu etablerat sig med ett kontor på Nipan i Sollefteå.

Norska Statskraft har i dagarna aviserat en utökning av sin verksamhet i Sollefteå och på Nipan. Efter köp av ett flertal vattenkraftverk av Eon och satsningen på vindkraft kommer Statskraft att etablera sin nya ledningscentral på Nipan. Det innebär att Dagon nu får bygga till ytterligare 1500 kvadratmeter kontorslokaler, i anslutning till byggnad 51 eller C-kasern, fördelade på tre våningsplan. Dessutom ska delar av Statkrafts nuvarande lokaler byggas om.

Sollefteå kommun har i dagarna beslutat om en ny stadsplan på Västra Fältet. Detta kommer att underlätta för nya etableringar på området.

Så med tillförsikt ser vi i Sollefteå på den positiva utvecklingen som sker på Nipan.

INBJUDAN

Gemensam kamratföreningsträff i Skövde

DEN 24-25 OKTOBER 2008

Läs mer på s. 31.

T 4 Kamratförening

T 4 Kamratförenings årsmöte 2008

GUNNAR SEGERHOLM, SEKRETERARE

Vi var ungefär 90 medlemmar på årsmötet. Som vanligt var det ett mycket trevligt möte. Vår kassör informerade om vår ekonomi som är god trots fallande aktiekurser. Vår ekonomi är i god balans och ansvarsfrihet beviljades.

Det informerades om verksamhetsberättelsen och kommande verksamhetsplan för 2008 som godtogs av mötet.

Det som kan vara intressant är att det planeras ett möte på Trängregementet till hösten. Det kommer att bli ett budgetalternativ med bussresa och förläggning på logement. Denna träff är tänkt endast för medlemmar. Träffen har alla förutsättningar att bli mycket trevlig då vi får tillfälle att träffa gamla vänner från övriga kamratföreningar.

Lennart Arvell med fru och Kalle Åberg med fru.

Tidningen Trängaren, den gemensamma för Trängregementet, kamratföreningarna och Försvarets Trängklubb, har fått ett mycket bra betyg och vi får arbeta vidare så den höga nivån kan hållas.

Ronny Nordström berättar om kriget på Sri Lanka

Efter mötet höll Ronny Nordström ett mycket intressant föredrag om sitt utlandsuppdrag på Sri Lanka som övervakare och medlare mellan Sri Lankas regering och De tamilska tigrarna.

Den avslutande middagen blev som vanligt både god och trevlig. Årsmötet konstaterade att T 4 kamratförening är en bra och levande förening med god ekonomi som uppfyller syftet och målen enligt stadgarna.

Styrelsen för 2008

Ordförande Nils Olof Johansson, vice ordförande Peter Alf, sekreterare Gunnar Segerholm och kassör Knut Johansson. Dessa utgör arbetsutskottet.

Övriga ledamöter: Leif Olsson, Lars Fälth, Ronny Nordström, Marcus Bengtsson, Magnus Appelkvist, Holger Axell, Jan Johansson, Hans-Inge Lindulf, Tomas Levin, Göran Persson och Uno Nilsson.

Revisorer: Arne Huléen och Nils-Olof Sandberg.

Suppleanter: Anders Nilsson och Jörgen Lindahl.

Valberedning: Mikael Lindén och Bertil Karlsson.

Verksamhetsplan för 2008

7 juni	Försommarutfärd
9 okt	Höstmöte
24/25 okt	Trängträff i Skövde
18 dec	Gravsmyckning
mars -09	Årsmöte
juni -09	Planeras för en långresa, eventuellt till Baltikum

Pg-nummer till T 4 Kamratförening: 765 71-9

T 4 Kamratförenings resa till Tyskland

GUNNAR SEGERHOLM

Kamratföreningen genomförde sin årliga utfärd 2007 till Tyskland. Under fyra dagar i slutet av maj färdades 57 medlemmar i de tidigare svenska provinserna i norra Tyskland.

Under trevlig och kunnig ledning fick vi se Peenemünde i öster till Lübeck i väster. Vi besökte ön Rügen där vi bland annat såg på Hitlers semesterby där 20.000 skulle vistas i ett stort hotellkomplex som var sammanbyggt i en cirka fem km lång länga utmed en mycket fin sandstrand. Vi övernattade i Stralsund som har varit en gammal svensk stad med många svenska minnen. I Peenemünde Tekniska museum fanns en mängd före detta DDR-vapen, flygplan, helikoptrar, en ubåt och en robotbåt. Det Peenemünde mest är känt för är att det under andra världskriget var provnings- och tillverkningsplats för Hitlers vedergällningsvapen, V 2-raketerna, som i krigets slutskede bland annat föll över London.

Vi besökte provningsanstalten för Hitlers V2-raketvapen i Peenemünde.

Vi besökte även ett gammalt slagfält strax söder om Gadebusch där en svensk här under ledning av Magnus Stenbock 1712 i grunden besegrade en dansk här.

Sista natten övernattade vi i Lübeck som även har svenska minnen fast staden aldrig har varit svensk. Övriga städer som vi besökte var Greifswald, där vårt första universitet fanns och så besökte vi Rostock, som är en stor stad med många sevärdheter.

Resan var mycket väl planerad. Med en duktig bussförare från Thygessons Bussar och en trevlig och kunnig guide från Tjörnarps buss var det ett sant nöje att deltaga.

Peter Alf berättar om slaget vid Gadenbusch.

Stadsvandring i Rostock (ovan) och Stralsund.

T 4 100 år i Hässleholm

GUNNAR SEGERHOLM

Den 2 oktober 1907 anlände Wendes Trängbataljon till Hässleholm med extra tåg från Landskrona. För Hässleholm var detta ett viktigt lyft och det lilla järnvägssamhället började att utvecklas. T 4 och dess personal har under alla år haft stor betydelse för Hässleholm.

1986 flyttade T 4 från det gamla området norr om staden till P 2 område söder om staden och där skedde nu en samlokalisering. Man kan säga att nu började avvecklingen. 1991 lades T 4 ner som eget regemente och en trängbataljon organiserades under P 2. Redan 1994 lades även bataljonen ner. T 4 kamratförening har därefter på olika sätt bevarat minnet av T 4 och fört traditionerna vidare. Med anledning av detta tyckte kamratföreningen det var på sin plats att uppmärksamma 100-årsdagen av T 4 ankomst till Hässleholm.

Programmet bestod av musik, middag och kamratlig samvaro. Det var många gamla arbetskamrater som träffades. Ett antal äldre gentlemän med damer firade att det var 65 år sedan de ryckte in som volontärer till T 4 hösten 1942.

Vi hade ett antal gäster från Hässleholms kommun, Trängregementet, Trängens kamratföreningar, Försvarets Trängklubb och vår broderklubb i garnisonen, P 2 kamratförening. Inbjudna medlemmar var våra tre hedersordföranden. Av dessa var det Göran Wetterlundh och Bengt Yman som hade möjlighet att komma. Vår äldste hedersledamot, Rune Morell, var tyvärr förhindrad att närvara men hälsade till mötet.

100-årsjubileet blev mycket lyckat med tal av vår hedersledamot Göran Wetterlundh. Hässleholms representant, kommunalrådet Lars Olsson, lovade att man skall ta hänsyn till våra synpunkter vad gäller planen för T 4-området. Chefens för Trängregementet representant, övlt Håkan Jansson, lyckönskade oss och lovade att arbeta för att Trängregementet skall ge fortsatt stöd till trängens kamratföreningar. Våra vänföreningar lyckönskade oss alla.

Lena Alf och Bengt Yman.

Det var ett mycket trevligt jubileum och vi var 153 personer som deltog.

Ebbe Persson och Torsten Persson.

INBJUDAN

Gemensam kamratförenings-träff i Skövde

DEN 24-25 OKTOBER 2008

Läs mer på s. 31.

Möllerödsdagarna

Peter Alf

Sedan fyra år tillbaka anordnar Hässleholms museum de så kallade Möllerödsdagarna sista lördagen i augusti. Att de kallas "dagarna" beror på att deltagarna samlas några dagar i förväg för att utbyta erfarenheter, köra terrängkörning och förbereda för den stora dagen, lördagen, då även allmänheten är välkommen. Dagen bjuder på ett antal aktiviteter med militär anknytning med huvudinriktning på militära veteranfordon. Ett antal av dessa kommer från museets samlingar men även ett antal privatpersoner ställer upp med sina egna fordon. Detta innebär en blandning av svenska hjul- och bandfordon bland annat museets stridsvagn M/38, den första serietillverkade stridsvagnen i landet. 16 exemplar tillverkades. En annan raritet som visats upp är luftvärnskanonvagn fm/43.

Även andra länder är representerade. Från Danmark brukar det komma ett antal deltagare med tyska fordon från andra världskriget där den så kallade Kübelwagen, en folkvagn, brukar vara representerad. Pansardivisionen, en reenactmentgrupp som uppträder i tyska arméuniformer, äger två pansrade halvbandvagnar.

USA representeras av Willys och Fordjeepar samt Dodge-fordon som även kom till användning i svenska Armén efter kriget. Till de mer ovanliga fordonen som visats är den brittiska motsvarigheten till vår pbv 302, FV 432 samt den T34 som visades för första gången förra året. Utöver Pansarmuseets exemplar lär detta vara den enda T34 i Sverige.

Med en grupp från Göteborg, som uppträder i sovjetiska världskrigsuniformer på bakpansaret, trodde man sig förflyttad 60 år tillbaka i tiden. De grupper som uppträder i de krigförande ländernas uniformer gör även en stridsförevisning där resultatet blir detsamma som i kriget.

Vid Möllerödsdagarna ges även frivilligrörelserna möjlighet att visa sin verksamhet och att försöka rekrytera nya medlemmar. Ett populärt inslag brukar vara Hemvärnets Musikkår Eslöv och givetvis koktrossen. Modellbyggare samt försäljare av modeller och militärt överskott är andra som ställer upp och ut.

Möllerödsfältet är en del av P 2 tidigare övningsfält som alltså fortfarande, en gång om året, lever upp till sin gamla roll. Nästa gång är lördagen den 30 augusti.

Mer information hittar du på museets hemsida www.hassleholmsmuseum.se

Utöver Pansarmuseets exemplar lär detta vara den enda T34 i Sverige.

Haubits m/39

HOLMBERG K-G THOMAS
JURISTVÄGEN 13
54151 SKÖVDE

TRANS
52-54

POSTTIDNING
AVS:
TRÄNGREGEMENTET
BOX 602
541 29 SKÖVDE

B

SVERIGE
PORTO BETALT

Gammalt men ändå nytt

TEXT: BJÖRN LIPPOLD | FOTO: ULF FLOBERG OCH EVA NILSSON

GARNISONSMUSEET MED NATIONELLT TRÄNGMUSEUM ÅTERINVIGT

Den 1 oktober 2007 stängde vi Garnisonsmuseet för att bygga till Nationellt Trängmuseum. Det nya museet tog emot sina första besökare vid Trängregementets besöksdag den 17 maj. Den officiella invigningen ägde rum 23 maj.

I slutet av oktober, efter genomfört rådslag om hur det nya museet skulle organiseras, startade själva ombyggnationen. Vi frågade medlemmarna i Garnisonsmusei Vänner och bad om handkraft för att kunna genomföra arbetet inom rimliga ekonomiska gränser samtidigt som vi visste att det fanns många som ville göra en insats. Att gensvaret skulle bli så stort för att med "hammare och tång sätta museet i stånd", trodde jag inte.

Under vintern och våren har 10-15 man varje måndag förmiddag arbetat på Garnisonsmuseet/Nationella Trängmuseets utställningar. Totalt har de frivilliga krafterna lagt ner ca 1100 timmar på att spika, hamra, mura och måla.

Med ombygget har vi fått en betydligt större reception och vi har kunnat utvidga rummet med den internationella verksamheten. Här kan du också se en av de första skyddsvästarna som funnits i Armén.

Eftersom museet är klassat som ett nationellt trängmuseum har truppslaget fått betydligt större utrymme. Dels finns T1, T2, T3 och T4 representerade med sin historia, dels finns en liten del om fältsjukvården samt hästens plats hos trängen, allt detta i gamla receptionen. I det som tidigare var bibliotek beskrivs vissa av underhållstjänstens inriktningar. Bland annat kan du se ett modellexemplar av djurfösarpiska från tidigt 1900-tal.

Naturligtvis hade vi önskat oss att kunnat visa betydligt mycket fler fordon än den bärgningsbil som vi i dag, tillsammans med stridsvagn och några kärror, har uppställda utanför museet. Vi har dock sett det som en tillgång att kunna ha ett försvarsanknutet museum kvar i Skövde och därför hoppas vi att ni skall finna museet intressant och gärna kommer på besök mer än en gång.

Till alla de frivilliga krafter som gjort denna ombyggnad möjlig vill jag framföra ett hjärtligt tack. Utan er stora insats hade inte detta museum varit möjligt att ha kvar.

Det har varit en härlig upplevelse att se med vilken entusiasm alla gått in för sin uppgift på måndagsförmiddagarna. Oavsett vilket truppslag man tjänstgjort vid har man tagit sig an sin arbetsuppgift med glädje.

Ordinarie öppettider, måndag-torsdag 10-16 och under sommaren även lördag och söndag 13-16. ■

www.garnisonsmuseet.se

Försvarets Trängklubb inrättar stipendium

Försvarets Trängklubb (FTK) är en ideell intresseförening vars syfte är att sprida och fördjupa kunskapema om logistik. Detta gör FTK bland annat genom arrangera luncher 3-4 gånger per halvår där kvalificerade föredragshållare bland annat berättar om logistikens utveckling inom och utom Försvaret. FTK ger även ut en medlemstidning två gånger per år.

FTK vill utgöra en plattform för meningsutbyte och idégenerering kring olika logistikkoncept som kan tillämpas inom Försvaret.

I syfte att främja och stimulera utvecklingen av logistiken för Försvarsmaktens behov har ett stipendium inrättats. Detta tilldelas den, inom Försvarsmakten eller myndigheter inom "försvarsfamiljen", som väsentligt bidragit till utvecklingen inom Försvarsmaktens logistikområde.

Stipendiet är en belöning och kan inte sökas. Förslag med motivering på lämpliga kandidater kan årligen lämnas av Försvarsmakten eller myndigheter inom "försvarsfamiljen" till FTK styrelse senast den 1 december.

Stipendium utdelas normalt en gång per år i samband med FTK ordinarie årsmöte.

INBJUDAN

Gemensam kamratförenings-träff i Skövde

DEN 24-25 OKTOBER 2008

Läs mer på s. 31.

BLI MEDLEM I FÖRSVARETS TRÄNGKLUBB!

Försvarets Trängklubb har som ambition att bli en försvarsmaktsgemensam intresseförening för främst militär logistik. Medlemmar önskas från alla försvarsgrenar. Alla med intresse för logistik är välkomna som medlemmar. Syftet med klubben är att kunna fördjupa sig i logistiska frågor tillsammans med andra under trevliga och kamratliga former. Försvarets Trängklubb vill skapa en samhörighetskänsla mellan anställda och före detta anställda – militära som civila – inom Försvarsmakten, med intresse för logistik.

Bli medlem i Försvarets Trängklubb genom att betala medlemsavgiften 100 kronor till plusgirokonto 578 50-0. Kom ihåg att ange namn och adress.

Anm: Trängklubben antog namnet Försvarets Trängklubb vid höstmötet 2007-09-28.